

NEMZETBIZTONSÁGI SZEMLE

MMXV.

III. ÉVFOLYAM I. SZÁM

KÜLÖNLENYOMAT

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat – a két világháború között

Dr. Regényi Kund Miklós – Dr. Dobák Imre

A forrásközlési szándék

A hírszerzés és (kém)elhárítás 20. századi történeti előzményeit, rendszerét, oktatási és képzési elemeit kutatva szakmatörténeti szemmel rendkívül érdekes levéltári anyagba nyerhettünk betekintést az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában¹. Az ÁBTL 4.1. A-434 sz. alatt található magyar nyelvű², könyv formátumú dokumentum az első oldalán található fejléc szerint a Nemzetvédelmi Minisztérium Vezérkar – 2. ügyosztályán keletkezett 1937-ben. Fejezetcímei alapján két külön rész foglalja a „magyar hírszerzési szolgálattal”, illetve a „magyar kémelhárító szolgálattal”. Mindennek érdekességét azonban a jelzett két fejezet egyéb fejezetekhez való viszonya, illetve beágyazottsága adja, mivel ezek az akkori csehszlovák szemszögből vizsgálják a magyar hírszerzési és kémelhárítási szolgálat tevékenységét, módszereit. Az anyag keletkezésének körülményeit és célját pontosan nem ismerjük, azonban tartalma alapján valószínűsítjük, hogy kiképzési céllal az akkori csehszlovák hírszerző / kémelhárító szervek állíthatták össze, felhasználva a megszerzett magyar szabályzatok szövegrészeit is. Tartalma a későbbi állambiztonsági időszak egyfajta merítési bázisaként is szolgálhatott.

A magyar szabályzati rész vélhetően HAJMA Lajos: A katonai felderítés és hírszerzés története c. munkájában³ is említett, a magyar katonai hírszerzés működési elveit tartalmazó a HM által 1930-ban kiadott Hírszerző szolgálat című szabályzat része (Hírszerző szolgálat I. rész – Hírszerzés, nyilvántartás, propaganda, szabotázs; illetve Hírszerző Szolgálat II. rész – Utasítás a kémelhárító szolgálat ellátására (HM 118.283/el. VI-2 1930. sz.-hoz és HM 119.000./el. VI-2 1930. sz.-hoz) amelynek pontosításával a forrásközlés megjelenéséig azonban még adósak maradtunk.

Mindettől függetlenül a forrás rendelkezésre állása és annak tartalma miatt döntöttünk úgy, hogy a jelzett anyag magyar szabályzati szövegrészét a szélesebb szakmai nyilvánosság és az érdeklődők számára forrásközlési céllal közzé tesszük. A kiválasztott részek nagyfokú teljességgel ismertetik 1936-ig a magyar hírszerzés és kémelhárítás elveit, módszereit.

¹ *Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani Sz. Kovács Évának az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára levéltárosának önzetlen szakmai segítségéért és támogatásáért.*

² *Megjelenése: könyv formátumra kötött, összesen 347 oldal, valamint mellékletek*

³ *Hajma Lajos: A katonai felderítés és hírszerzés története. Egyetemi jegyzet, Budapest, 2001.*

A szabályzat szerkezete

Az áttekintett forrás „A magyar hírszerzési szolgálat IV. mű. 1. kötet” címmel kezdődik, amelyet követően mintegy bevezető jelleggel – az akkori csehszlovák nézőpontból – katonapolitikai kitekintést adnak Magyarországra és térségére. Ennek gondolatköre átszővi a későbbi – a magyar szabályzati részeken kívüli – fejezeteket is, amelyek főként az adott időszak magyar kémügyeivel, esettanulmányokkal, illetve példákkal teszik teljessé a témakört.

Ezt követi „N-1. sz magyar előírás a hírszerzési szolgálatról (Hírszerzés. Nyilvántartás. Propaganda. Szabotázs)” címmel a szabályzati rész, amelynek célja – mint annak bevezetőjéből kitűnik – azonos nézet és fogalomkör létrehozása a hírszerzés és kémelhárítás szakmaisága mentén. Irányelveket, alapvetéseket fogalmaz meg, segítve annak olvasóját a „titkosszolgálat” nyilvánosság számára zárt világában való eligazodása során. A mű érdekessége, hogy szabályzati szinten is megjelenik annak felismerése, hogy a hírszerzés és kémelhárítás tevékenysége nem nélkülözheti más együttműködőként definiált szervezetek és személyek közreműködését, így kitűnik bizonyos szakmai ismeretek szélesebb körben történő elégséges és szükséges mértékű ismertetésének szándéka is⁴. Különösen igaz ez az ún. támogató „K” (értsd: kémelhárító) szervek esetében, ahol már mélyebb körű együttműködési felületek is megjelentek.

A képzés korabeli sajátosságai⁵ a szabályzatban is visszatükröződnek. Mint más tanulmányokban már utaltunk rá „a kémelhárítók képzése a hírszerző szakemberek képzésétől eltérő szakmai érvek és érdekek mentén” alakulhatott. A hírszerzés feladatrendszeréhez illeszkedő, állományát érintő védelem elsődlegessége mellett, a kémelhárítás érthetően szélesebb kör tevékenységére támaszkodó feladatrendszerként jelent meg. Utóbbinál, az 1920-as évektől jelenlévő rövidebb-hosszabb (szak)tanfolyami képzések a kémelhárítás mélyebb szintű ismereteinek oktatását célozták, egyre nagyobb résztvevői kört érintve. Ezen ismeretkörök elemei a forrás kémelhárítási szabályzati részében terjedelemben is jelentősebb részt képviselnek.

Elolvasva a szabályzatot, olyan szerepkörök és funkciók misztikus kérdései tisztulhatnak le az olvasó előtt, mint a hírszerzési források, nyomozók, felhajtók,

⁴ „A szolgálati könyvet elsősorban ama szervezetek részére készítették, amelyek együttműködni hivatottak a hírszerzési szolgálat terén. De minden honvédnek minden beosztásban ismernie kell a segédkönyvből mindazt, ami bármi módon megkönnyítheti a hírszerzési szolgálat munkáját.” Lásd: *A magyar hírszerzési szolgálat IV. mű 1. kötet Első rész: A magyar hírszerzési szolgálat kémkedési ága, ÁBTL 4.1. A-434*

⁵ Dobák I.: *Adalékok a 2. vkf. osztály képzéstörténeti előzményeihez, Felderítő Szemle 2013.*

futárok, hírszerzési ügynökök, beugrató ügynökök, helyi ügynökök, vagy akár a K-ügynökök.

Az anyagból kitűnik, hogy a leírtak mellett a kor hírszerző / kémelhárító szakemberei rendkívüli mértékben támaszkodtak a személyi erőforrások képességére és rejtettségére. Konspirációval elsődlegesen védendő értékeket ezek a személyek (mint források), illetve az általuk megszerzett információk jelenthettek. Az ügynökök biztonságának megőrzésére különleges óvintézkedéseket alkalmaztak, mint például a fedőnevek használata, személyes érintkezés konspirációja, vagy akár az ügynökök személyének egymás előtti titkolása.

A szabályzat hírszerzéssel és kémelhárítással foglalkozó részei már rendszerbe illesztetten tartalmazzák a technikai eszközök alkalmazását, mind a hírszerzési, mind a kémelhárítási feladatok esetében. Részismereteket kaphatunk a technikai eszközök információgyűjtési szerepéről (például a hírszerzési szolgálat speciális technikai eszközei, összekötetési eszközei), a posta, a rádiótávíró, a távbeszélő, a „rádióleadás” és a sajtó ellenőrzéséről, valamint már nyomokat találhatunk a helyiségellenőrzés / szobahallgatás képességére, illetve különböző, vegyészethez kapcsolódó területek jelenlétére is.

Összességében a szabályzatrészekeken keresztül visszatükröződik a két világháború közötti időszak hírszerzésének és kémelhárításának erősödő szakmaisága, az egyes területek kiteljesedése, valamint a különböző eszközök és módszerek rendszerbe állítása. Szövegezése napjainkban is olvasmányos, érthető és értelmezhető, amelyet rövid, célratörő megfogalmazásai is elősegítenek. Visszaköszönnek a ma is gyakran felmerülő olyan kulcsszavak, mint a nyilvántartás, az értékelés, vagy akár a tájékoztatás feladata. Mindemellett már szabályzati szinten is rögzítették a változó külső környezethez való igazodást⁶, az állandó fejlődés és fejlesztés igényét, hiszen „a változó idők változó módszereket követelnek”.

Az 1872-es Felderítő-szolgálati Utasítás és a 20. század első feléből származó magyar Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat összehasonlítása

Előzmények

Az Osztrák-Magyar Monarchia 1918-as felbomlásakor állambiztonsági⁷ célokat szolgáló sajátos szervezetrendszere, a vezérkar nyilvántartó irodája

⁶ A „K” szolgálat csak akkor lesz sikeres, ha a „K” szervek állandó tökéletesítés által – tanulván a múlt tapasztalataiból és állandóan kutatva – szélesítik szakismereteiket és célszerű ellenintézkedésekkel legyőzik az állandóan fejlődő kémkedési technikát. 7. pont „A honvéd „K” szervek kiválogatása, kiképzése és nyilvántartása”

⁷ A titkosszolgálatok megnevezésére használt kifejezések vonatkozásában, különös tekintettel azok másodlagos jelentésére, lásd Koblolka István (Szerk): Nemzetbiztonsági alap-

(„Evidenzbüro”) hatvannyolc éves múltja tekinthetett vissza, mely a szervezet esetében hatvannyolc év változó intenzitású, de mindenképpen folyamatos szakmai építkezést és fejlődést jelentett. A szervezeti keretekre vonatkoztatva ez a fejlődés abban ragadható meg, hogy az eredetileg tisztán nyilvántartó-tájékoztató feladatokat ellátó szervezet létszáma egyre növekedett, belső struktúrája pedig egyre differenciálódott⁸. A szoroson vett nyilvántartó részleg hírigényét és feladatait egyre inkább a vele egy szervezetbe tömörülő végrehajtó egységek, és mind kisebb mértékben a tőle szervezetenként elkülönülő egységek számára határozta meg. E folyamat első lépése a 20. század elejére tehető, amikor önálló egységként megjelenik a műveleti információgyűjtéssel foglalkozó hírszerző részleg, majd a szakmai differenciálódás további lépcsőjeként az első világháború végére önállásul a kémelhárítás is. (Ezzel párhuzamos az információszerezés eszközeinek és módszereinek bővülése, melyek közül a szakirodalom a rádiófelderítést, azaz az ellenséges rádióadások elfogását és megfejtését tárgyalja kimerítő módon.)

Az önálló Magyarország, a sajátos közjogi státusú Magyar Királyság – modern terminológiával szólva – nemzetbiztonsági intézményrendszerét a Monarchia modellje alapján, az eltelt időszak szakmai eredményeit felhasználva, integrálva alakította ki⁹. Az „új” magyar és a „rég”i, birodalmi szolgálat kapcsolatát összefoglalva szervezeti öröklésről, a szakmai gondolkodás és építkezés folyamatosságáról és sok esetben személyi kontinuitásról is beszélhetünk. Ez teszi lehetővé, hogy szakmai alapon kísérletet tegyünk az Evidenzbüro által 1872-ben kiadott Felderítő-szolgálati Utasítás (a továbbiakban Utasítás¹⁰) és a 20. század első feléből származó Magyar Hírszerzési és Kémelhárítási Szabályzat (a továbbiakban Szabályzat¹¹) szakmai szempontú összehasonlítására. Érdemes szem előtt tartani, hogy más utódállamok, így például a húszas-harmincas években fő ellenfélnek

ismeretek. Budapest, Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv, 2013. ISBN 978 615 5344 329. p. 160. (Az idézett fejezet Dr. Kovács Zoltán András és Dr. Regényi Kund műve.)

⁸ Az Evidenzbüro történetének monografikus feldolgozásához lásd: Pethő, Albert: *Agenten für den Doppeladler. Österreich-Ungarns Geheimer Dienst im Weltkrieg*. Graz, Leopold Stocker, 1998. ISBN 3-7020-0830-6.

⁹ A 2. vkf. osztály történetével kapcsolatos szakirodalomból itt egyet emelünk ki: Haraszi György – Kovács Zoltán András – Szita Szabolcs (szerk. és bev. tan.): *Vallomások a holtak házából. Ujszászy István vezérőrnagynak, a 2. vkf. osztály és az Államvédelmi központ vezetőjének az ÁVH fogságában írott feljegyzései*. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – Corvina, 2007. ISBN 978 963 13 5336 5.

¹⁰ Regényi Kund – Parádi József (ford. és bev. tan.): *1872 Felderítő-szolgálati Utasítás / Anleitung zum Kundschaftsdienste*. Budapest, 2014, NBSZ – SZBMRRT, ISBN 978 963 89 8284 1.

¹¹ *Gépiratban* lásd ÁBTL 4.2. A-434., kiadva jelen tanulmány mellékleteként, oldalszám szerinti hivatkozás az eredeti gépirat számozása szerint.

számító Csehszlovákia vonatkozásában a szervezeti öröklés nem valósult meg, így a folyamatosság sem, noha személyi kontinuitás esetenként előfordulhatott.

Stabilitás a szervezetben, állandóság a feladat-végrehajtásban

Az Utasítást és a Szabályzatot összehasonlítva elsőként az a különbség válik nyilvánvalóvá, hogy a Szabályzat egy állandó és folyamatosan létező szervezetrendszer szakmai működésére vonatkozik¹², az Utasítás pedig egy ideiglenes, egy-egy hadjárat idejére felálló szervezet működésére nézve fogalmaz meg irányelveket¹³. Lényeges mozzanat, hogy az Evidenzbüro az Utasítás megírása idején – ha igen kis létszámmal is - de folyamatosan tevékenykedett, ezen túlmenően pedig az Utasítás több esetben komoly érveket sorakoztat fel a felderítő tevékenység folyamatossága, béke idején való továbbfolytatása mellett. A jelenség úgy értelmezhető, hogy az 1872-es szándékok és célok a huszadik század első harmadára valósággá váltak, a felderítés és elhárítás ekkorra a korábbiakhoz képest nagyobb létszámú, differenciáltabb szervezet által ellátott állandó feladattá vált. Másként fogalmazva, a történeti fejlődésből ismert állapot a szabályzatok összehasonlító elemzésének eredményeivel összhangban áll és azt igazolja.

Jog és gyakorlat egymásra hatása

Az Utasítás elsősorban a gyakorlati munkához, azon belül elsősorban az értékelő-elemző-tájékoztató munka egyes mozzanataihoz ad iránymutatást¹⁴. Ezen iránymutatások hatálya nem korlátozódik az Evidenzbüro, illetve a hadrakelt

¹² Lásd Szabályzat, p. 265.: „3./ Kémelhárítási szervek.

4./ A honvéd „K” szervek hatásköre és szervezete.

5./ A honvéd „K” szervek hatásköri területe.

6./ A honvéd „K” szervek magatartása és felelőssége.

7./ A honvéd „K” szervek kiválogatása, kiképzése és nyilvántartása.

8./ A honvéd „K” szervek segédszemélyzete.

9./ A honvéd szervek együttműködése a közreműködő és támogató kémelhárítási szervekkel és más polgári közigazgatási hatóságokkal és tényezőkkel.”

¹³ „A hadsereg vezetésének a háború lehetségessé válásakor elsőként kell gondoskodnia a felderítő szolgálat megalapításáról. [...] A felderítő szolgálat megalapítása tehát a vezérkar igazgatásának, különösképpen pedig az idegen hadseregek nyilvántartó hivatalának feladatát képezi, utóbbi központi felderítő hivatalként kezd működni. [...] A központi felderítő hivatal [...] tovább folytatja megkezdett működését és ezzel nagy vonalakban el is látja a felderítő szolgálatot.” Utasítás, p. 75.

¹⁴ „Jelen „Felderítő-szolgálati utasítás”-nak nemcsak az a célja, hogy általánosságban terjessze a felderítő-szolgálattal kapcsolatos ismereteket és előmozdítsa azok megértését...” Utasítás, p. 70 és „A felderítő szolgálat lényege tulajdonképpen az értő és éles elméjű kombináláson alapszik. Ehhez mindenképp helyes alapra, azaz pozitív adatok halmazára van szükség...” Utasítás, p. 71.

sereg tisztjeire, altisztjeire és katonáira, hanem kiterjed – logikus és érthető módon – az együttműködőkre, tágabb értelemben azonban a hadsereg és a polgári közigazgatás munkatársaira, sőt szervezeteire is. Jogi normák, legyenek azok törvények vagy alacsonyabb szintű jogszabályok, még említés vagy utalás szintjén sem (!) fordulnak elő a szövegben. A Szabályzat személyi hatálya jóval konkrétabb és körülhatároltabb, az az állambiztonság szervezetrendszerére és személyi állományára, valamint az azt kiegészítő együttműködők körére vonatkozik. A Szabályzat felépítése és nyelvezete magán hordozza a jogi-jogászi szemléletet, a jogi beágyazottság hivatkozások formájában is tetten érhető¹⁵.

Ennek lehetséges magyarázata, hogy a Szabályzat – szemben az Utasítással – normajellelleggel bír, feladatokat határoz meg, jogokat és kötelezettségeket eredeztet. További magyarázat lehet, hogy a huszadik században az államfelfogás, az államfejlődés kialakult szintje, a korábbiakhoz képest differenciáltabb volta már igényelte, talán el is várta a jogi szemléletet, a jogi normákra hivatkozást, a feladatok, a jogok és kötelezettségek írott normákból való eredeztetését. Ezt a folyamatot nagyban előmozdíthatta, hogy a Szabályzat a (kém) elhárítást is érinti, azaz a nemzetbiztonsági szervezet tevékenysége érinti a saját állam és annak polgárainak mindennapjait is. Ma is igaz, hogy erre a helyzetre az államok sokkal precízebb és részletesebb szabályrendszer megalkotásával és alkalmazásával reagálnak, mint a más államokat, más államok polgárait érintő hírszerzés szabályozásának esetében. (Azaz, a saját állampolgárok információs önrendelkezését a nagyobb jó érdekében is csak jól szabályozott módon és eljárásrendet betartva lehet megsérteni – másik államok polgáira gyakran a hadijog és az állami önségély elve vonatkozik...)

A hírszerzés és elhárítás emancipálódása

Az Utasítás és a Szabályzat között megfigyelhető egyik legfontosabb és legérdekesebb különbség az, hogy az Utasítás a felderítés, az információgyűjtés céljának jól érzékelhető módon a fegyveres harc minél eredményesebb megvívását tekintti¹⁶. A hírszerzés és a csupán utalások formájában jelen lévő elhárítás nem önállóan, saját jogon létező entitások, hanem „csupán” a hadművészet támogatói, segítői. A Szabályzat ezzel szemben a kémelhárítás vonatkozásában célként egyértelműen az ellenérdekelt hírszerzés elleni fellépést, illetve a saját államtitkok védelmét fogalmazza meg¹⁷, a hírszerzés esetében is fontos célként tekint az

¹⁵ Lásd Szabályzat, p. 267.: „1. sz. melléklet: A kat. bünt. törvénykönyv, a polg. bünt. törvénykönyv és a kat. bünt. perrendtartásnak a „K” szolgálatra vonatkozó bekezdései.”

¹⁶ „A felderítő-szolgálat célja [...] általában olyan hírek szakadatlan beszerzése az ellenfél helyzetéről, melyek saját hadműveleteink megfelelő vezetéséhez szükségesek.” Utasítás, p. 70.

¹⁷ „A honvéd „K” szervek hatáskörébe tartoznak:
a./ Külföldön:

ellenérdekelt hírszerzésre vonatkozó ismeretek gyűjtésére. Ez a tevékenység önmagán, önmagáért folytatható, célja már nem csupán, sőt, talán nem is elsősorban a fegyveres harc megvívásának elősegítése.

Fontos fejlődési lépés érhető tehát tetten: a huszadik század első harmadának Magyarországon az állambiztonsági tevékenység logikailag önállóvá vált, mintegy emancipálódva kilépett a hadviselés árnyékából, és önmagában is legitim, a hadviseléssel-katonáskodással logikailag egyenrangú tevékenységgé vált. Tudjuk, hogy a szervezeti beágyazódásban ez a mozzanat még nem jelenik meg, a nemzetbiztonsági intézményrendszer nem válik ki a tágabb értelemben vett haderő kötelékéből. Tudjuk azt is, hogy a hírszerzés és elhárítás, valamint a különleges hadviselés mindig is – de a korban különösen – egymáshoz közel álló, egymásba gyakran átfordítható tevékenységi formák.

Mégis fontos rámutatni a fentebb vázolt mozzanatra. Kissé provokatívan fogalmazva az Utasítás és a Szabályzat összevetéséből is látszik, hogy a haderő szervezetén belül létező biztonsági szervezet nem – a korban mégoly fontos, szeretett és tisztelt – haderő, hanem autonóm módon az állam egészének érdekében tevékenykedett, ellátva olyan feladatokat is, melyeket napjainkban „általános” vagy „polgári” jelzővel illetett nemzetbiztonsági szervezetek látnak el.

felderíteni az egyes külföldi államok kémelhárító és kémkedési szolgálatának központjait, felderíteni az ebben ténykedő személyeket, valamint a kémkedés céljából esetleg más országokba letelepült szerveket és megbénítani azok ténykedését. Leleplezni a szervezetüket, feladataikat, a rendelkezésükre álló eszközöket és módszereiket, leleplezni a tevékeny személyek összeköttetéseit és hazánkba vezető vonalaikat és beszerezni ellenük a bűnösségük bebizonyítására szükséges anyagot.

b./ Belföldön:

a./ feltárni, leleplezni és lehetetlenné tenni az ország területén ellenünk működő kém-szervezeteket, hírszerzési hálózatokat és azok személyzetét bizalmi egyének, besúgók, megfigyelők/.

b./ Az a./ pont szerint felderített vagy leleplezett személyeket átadni az illetékes állam-ügyésznek, beszerezni a bűnösségük bizonyítására szükséges anyagot és kémkedési ügyekben katonai szakvéleményt adni.

c./ Lehetetlenné tenni az ellenséges kémszolgálat által gyűjtött hírszerzési anyag felhasználását és elküldését. Az ilyen kémkedési esetekben használt eljárások és módszerek tanulmányozása és kiértékelése /büntető jogszabályok gyűjteményei és nyilvántartás szerint/ a saját kémkedési és kémelhárítási szolgálat tökéletesítése végett [...].

d./ Indítványozni és részben végrehajtani azokat az óvintézkedéseket, amelyek korlátozzák vagy legalább szűkítik a kémkedés lehetőségét [...].

e./ Ápolni a hazai lakosság hajlandóságát a „K” szolgálatra és ezt a szolgálatot előadások, szak- és napi sajtó útján népszerűsíteni.” Szabályzat, p.270-271

Jelentős mozgósítási képesség

A különbségek mellett említést kell tenni az azonosságokról is. Mind az Utasítás, mind a Szabályzat mellőzi a szervezethez tartozó és a szervezethez nem tartozó munkatársak – modern terminológiával élve, a hivatásosok és az együttműködők – közti kategorikus különbségtételt¹⁸. Ez a mából visszatekintve meglepő és első pillantásra nehezen magyarázható jelenség. Mégis, úgy tűnik, hogy a merev különbségtétel mellőzésével az állambiztonsági szervezet – ha csak jelképesen is, ha csak viszonylagosan is – mintegy magához emelte az együttműködőit, növelve ezzel öntudatukat, motivációjukat, ebből adódóan talán eredményességüket is. Talán nem tévedünk, amikor feltételezzük, hogy az állambiztonsági szervezet jelentős mozgósítási s irányítási képessége mögött – a jogszabályokon, a formális együttműködési megállapodásokon, a valósnak és közösnek megélt fenyegetésen túl – ez a szemlélet, s annak vázolt következményei is meghúzódhattak. Ez (is) tette lehetővé, hogy az állambiztonsági szervezet a két világháború között meglepően alacsony létszámmal ellenfelei által is elismert módon tudta ellátni feladatait.

Másképpen szólva, a csekély számú hivatásos mögé oda kell gondolnunk a statisztikákba és költségvetési rubrikákba nem szorítható, a szervezettel különböző jelleggel és mértékben együttműködő személyek sokaságát, szinte úgy, mint ahogy a hivatásos hadsereg mögött ott állnak a tartalékosok, a mozgósítottak és a népfelkelők. A varázslat persze abban áll, hogy ezeknek el kell fogadniuk a hivatásosok irányítását. A kor állambiztonsági szervezete ezt szinte magától értetődő természetességgel volt képes elérni. Zárásképpen érdemes megjegyezni, hogy ez a szemlélet, ez a képesség – ha esetleg csak az igény és/vagy a propaganda szintjén is – másutt, más korban, más társadalmi berendezkedésben is megragadható. Az egykori keletnémet Állambiztonsági Minisztérium (Ministerium für Staatssicherheit – „Stasi”) nemhivatalos munkatársként (inoffizieller Mitarbeiter, IM) nevezte együttműködőit.

Felértékelődő biztonság

Az Evidenzbüro és a későbbi 2. vkf. osztály szervezeti öröklése, folyamatos szakmai építkezése az Utasítás és a Szabályzat összevetése során megragadható fejlődéssel is igazolható. Ez a fejlődés a biztonsággal – más korból származó kifeje-

¹⁸ „A felderítő szolgálatban az a hadsereg jár a legjobban, aki felderítőit saját soraiból képes kiválasztani és a hadiszintér nyílt vagy titkos felderítésére felhasználni...” Utasítás, p. 79. „E célból a területet meg kell szervezni. „Megszervezés” fogalma alatt azt értjük, hogy öntevékenyen meg kell teremteni a „K” szolgálat végrehajtásához szükséges feltételeket /helyi és személyi ismereteket/ oly módon, hogy a honvéd „K” szervek a maguk működési területén bevonják a munkába az illetékes közreműködő „K” szerveket a vezető személyek segítségével, továbbá hogy szolgálatukba állítják a „K” szolgálatra hivatott vagy latbaeső támogató szervezet /személyeket/.” Szabályzat, p. 272.

zéssel élve, a konspirációval – összefüggésben is tetten érhető. Míg az Utasítás ezt a kérdést másodlagosan kezeli, lényegében csak a szervezethez csak áttételesen kötődő együttműködők vonatkozásában taglalja, és akkor is – legalábbis a mából visszatekintve – elnagyolja¹⁹, addig a Szabályzatból már a szorosabban vett személyi állomány és a szervezet sebezhetősége, ezzel összefüggésben biztonságának jelentősége is kimutatható²⁰. Aligha tévedünk, ha a biztonság felértékelődése mögött a világháború e téren is vérrel szerzett tapasztalatainak lecsapódását tételezzük fel.

Összegzés

Az Utasítás és a Szabályzat összevetéséből is látszik, hogy az állambiztonsági szervezetek a korban (is) tanuló szervezetek voltak, fejlődésük leképezte, vagy talán meg is előzte és magával húzta a társadalom és az állam, ezen belül a haderő, a rendvédelem és az igazságszolgáltatás fejlődését. Napjainkból visszatekintve érdekes az államok bukásán és alakulásán keresztül ívelő szakmai folyamatosság, irigylésre méltó állapotként, a szakember számára elérendő célként jelenik meg a szolgálat létszámát messze meghaladó társadalmi hatása, mozgósítási képessége.

¹⁹ Lásd pld.: „A felderítő-szolgálat ellátásához ki kell utaltatni egy elkülönített körletet a hadműveleti részleg közelében, annak érdekében, hogy a beérkező és útnak induló felderítőket ne égessük ki, ne legyenek túlságosan (sic, RK) ismertek, illetve, hogy ne kerüljenek olyan helyzetbe, hogy összebeszéljenek, vagy hogy a főhadiszálláson kószálva, fecsegve megismerjék az ott zajló folyamatokat.” Utasítás, p. 111.

²⁰ „A bizalmi egyéneknek nem szabad betekinteniök a „K” szolgálat szervezetébe vagy belső ügyeibe, sőt nem szabad belépniök a honvéd „K” szervek hivatalos helyiségeibe sem. Nem lehet őket semmiféle nyomozó hatáskörrel felruházni, nem láthatók el igazolványokkal, hivatali munkát nem végezhetnek, ellenkezőleg az az előnyös eljárás, ha bizalmas szolgálatuk idején fedőnév alatt szerepelnek.

Jelentéseiket az e célra külön kijelölt személyeknek adják át meghatározott helyen és időben, lehetőség szerint szóban, kivételesen írásban vagy más alkalmas, előre meghatározott módon, mégpedig úgy, hogy személyük a beavatottak előtt titokban maradjon.” Szabályzat, p. 276.

NEMZETVÉDELMI MINISZTERIUM

Vezérkar – 2- ügyosztály.

Ikt.sz. 17.980 Titkos – vez.

kar./2. ügyoszt. 1937

TITKOS

**A MAGYAR HÍRSZERZÉSI
SZOLGÁLAT
IV. MŰ.
1. Kötet**

A magyar hírszerzési szolgálat módszerei 1936-ig.

**Bevezetés
KATONAPOLITIKAI ÁTTEKINTÉS**

/Szerk. megj.: a bevezető részfejezet nem kerül közlésre/

**ELSŐ RÉSZ²¹
A MAGYAR HÍRSZERZÉSI SZOLGÁLAT KÉMKEDÉSI ÁGA**

Első fejezet

N-1. sz magyar előírás a hírszerzési szolgálatról.

/Fordítás/

I.mű.

Hírszerzés. Nyilvántartás. Propaganda. Szabotázs.
Forradalmasítás.

I. Bevezetés

Más államok katonai viszonyait a modern hadseregek hírszerzési szolgálata nyomozás útján deríti fel. A hírszerzési szolgálatot szakértők végzik szakszerű irányelvek alapján.

²¹ ÁBTL 4.1. A-434 27-28A-T p.

E szolgálati könyv feladata az, hogy megvilágítsa a hírszerzési szolgálattal összefüggő fogalmakat és ezen a területen egységes nézetet teremtsen. A szolgálati könyvet elsősorban ama szervezetek részére készítették, amelyek együttműködni hivatottak a hírszerzési szolgálat terén. De minden honvédnek minden beosztásban ismernie kell a segédkönyvből mindazt, ami bármi módon megkönnyítheti a hírszerzési szolgálat munkáját.

II. A hírszerzési szolgálat általában

1./ A hírszerzési szolgálat feladatai:

A hírszerzési szolgálat feladata az, hogy informálja a vezetőséget más államok katonai és katonapolitika helyzetéről és ezzel alapot adjon annak döntéseihez. A hírszerzési szolgálat arra törekszik, hogy megóvja a vezetőséget meglepetésektől. Ezért állandóan tevékenykedik.

Az ellenség katonai helyzetének kifürkészése háborúban felderítők és alakulatok által végrehajtott hírszerzési szolgálat útján történik.

A hírszerzési szolgálat egyrészt katonai és katonapolitikai híreket gyűjt, amelyek alapján döntéseit hozza, másrészt lehetetlenné teszi az idegen hírszerzési szolgálat számára, hogy a saját katonai viszonyainkról tájékozódjék.

Ezért a hírszerzési szolgálatban meg kell különböztetni:

a kémkedést, a hírek nyilvántartását a kémelhárító szolgálatban. Háború idején ezekhez hozzájárul még az ellenség erkölcsi erőinek aláásására irányuló tevékenység.

2./ A hírszerzési szolgálat szervei:

A hírszerzési szolgálat egységes központi vezetés alatt áll. A végrehajtás a hírszerzési szervek feladata. Ilyen szervek általában a legmagasabb vezetőségnél, magasabb parancsnokságoknál, a határok közelében és esetleg a határokon túl működnek.

Minden egyes szerv foglalkozik kémkedéssel és kémelhárítással is. Egyes hírszerzési szervek csak olyan mértékben vezetnek nyilvántartást, hogy ama parancsnokság számára, amelyhez be vannak osztva, biztosítsák az általános tájékozódást és az illetékes köteléket érintő helyzet ismeretét. Olyan részletes nyilvántartás felett, amely mindent tartalmaz, csak a legmagasabb vezetőség rendelkezik.

3./ A hírszerzési szolgálat eszközei:

A hírszerzési szolgálat kémkedés céljára a maga sajátos eszközeit használja /Harcászati Szabályzat I.21. §./

Ezek szerint feladatait személyi, dologi és speciális technikai eszközökkel hajtja végre. A hírszerzési szolgálat ezeket az eszközöket egymással párhuzamosan használja úgy, hogy azok egymást célszerűen kiegészítik. A súlypont a személyi eszközökön van.

a./ A hírszerzési szolgálat személyi eszközei:

Ide tartoznak a helyi ügynökök, foglyok, szökevények és a lakosság. A hírszerzési szolgálat konkrét hírszerzési anyagot főleg helyi ügynökök útján szerez. Hatáskör szerint megkülönböztetünk: hírszerzési forrásokat, nyomozókat, felhajtókat és futárokat.

A hírszerzési források közvetlenül szerezhetnek katonai és katonapolitikai hírszerzési anyagot és ezért a hírszerzési szolgálat főleg ezeket igyekszik megnyerni a kémszolgálat számára. Hírszerzési források felkutatására a hírszerzési szolgálat nyomozókat és azok megnyerésére felhajtókat használ. A felhajtók gyakran egyúttal nyomozók is.

A futárok a hírszerzési szolgálatban személyi összeköttetési eszközök.

A kémelhárító szolgálat ezeken kívül még beugrató ügynököket is alkalmaz. Ezek feladata az, hogy léprecsalják az idegen ügynököket.

Az ügynökök között sok a besúgó. Ezek egyidejűleg két vagy több állam szolgálatában is állnak. Megbízhatóságuk gyakran nagyon kétséges.

A helyi ügynökök minden társadalmi osztályból rekrutálódnak. A hírszerzési szolgálat a maga céljaira általában vezető állásban lévő személyeket igyekszik megnyerni.²² A helyi ügynökök hatáskörük szerint különleges kiképzésben részesülnek. Megbízásukat a hírszerzési szervektől feladatok alakjában kapják. A helyi ügynökök /hírszerzők/ legtöbbször pénzért teljesít szolgálatot.

A foglyokat, szökevényeket és a lakosságot alkalmi hírforrásként használják fel. Részletes kihallgatásukat a központi vezetőséghez beosztott hírszerzési szervek foganatosítják. Az alárendelt alakulatok /parancsnokságok/, foglyokat és szökevényeket csak az őket közvetlenül érdeklő dologról hallgatják ki. A kérdések vonatkoznak: az ellenséges katonai csapattest és annak szomszédjai megállapítására, az ellenséges katonaság létszámára, helyzetére és feladataira /Harc. Szab. I.b.25./.

E kihallgatás után a foglyokat és szökevényeket haladéktalanul elküldik a

²² *Jegyzet_ 1/ A magyar hírszerzési szolgálat megkülönböztet:*

B-egyén – Bizalmi egyén

H-egyén - Hírszerző

központi vezetőség hírszerzési szervéhez, hogy azok általános tájékoztatását magasabb szemszögből felhasználhassák.

Foglyok és szökevények kihallgatásánál nagyon fontos a velük való bánásmód. Néha a nyájasság, néha az erőszak vezet célra. A szökevények között sok a kém.

b./ Dologi eszközök:

Dologi eszközök: zsákmányolt iratok, a cenzura, a sajtó.

A zsákmányolt iratok /Harc. Szab. I.b. 256./ személyi és általános jellegűekre oszthatóak. Személyi iratok: jövedelmi könyvecskék, igazolványok, személyi lapok, levelek. Általános jellegű iratok a tisztai feljegyzések, naplók, helyzeti hírek és jelentések, rendeletek, parancsok, közigazgatási hatósági okmányok, térképek, vázlatok, stb.

Az iratok alapos tanulmányozása sok időt és szakképzettséget igényel. Ezért ez a hírszerzési szervek hatáskörébe tartozik /Harc. Szab. II. 4. §./

A cenzura vonatkozik a sajtóra, postai küldeményekre, a táviróra, távbeszélőre és rádiótávíróra. különösen a háborúban játszik fontos szerepet. Elsősorban lehetővé teszi a kémelhárító szolgálatot, közben pedig az általa adott hírszerzési anyaggal hű képet ad az általános hangulatról, a politikai mozgalmakról és a gazdasági viszonyokról.

A sajtó két fajta: külföldi és hazai. A külföldi napi sajtó tanulmányozása képet ad a napi politikai életről. A történelemmel, földrajzzal, néprajzzal foglalkozó nyomtatványok megismertetnek bennünket az erkölcsi felfogással, a társadalommal, a nemzet szellemével. Külön fontosság van a katonai szakirodalomnak.

Némelyik érdekcsoport sajtója otthon gyakran részletesen foglalkozik valamely idegen állammal. Megtörténhetik, hogy ezek jobban tájékozottak, mint idegen állam ellenőrzött sajtója.

c./ Speciális technikai eszközök:

Ezeket a híradó alakulatok vezetékes és drótnélküli lehallgató szolgálata adja /Harc.Szab. I.b. 254./. Hírek közlését, amit táviró és távbeszélő útján eszközölnék, elektromos lehallgató készülékkel le lehet hallgatni. Ilyen készülékek: a távbeszélő és rádiótávíró hallgató készülékek és rádiógonióméterek.

A távbeszélő hallgató készülékek a közölt híreket 2-4 km-es körzetben fogják fel.

A rádiótávíróval és rádiótávbeszélővel való lehallgatás mindenféle rádióvevőkészülékkel eszközölhető. A hírszerzési szolgálat rendelkezik rádiólehallgató csoportokkal is, amelyeket rádióvevőkészülékkel látnak el.

A rádiógonióméterek megmutatják az idegen rádióállomások állomáshelyét. A rádiólehallgató csoportokat ellátják rádiógonióméterekkel.

4./ Az összeköttetés és hírek továbbítása a hírszerző szolgálatban:

A hírszerzési szolgálat csak akkor tölti be feladatát, ha tökéletes összeköttetési és hírszerzési szervezet van. A híreket és jelentéseket gyorsan és megbízhatóan kell továbbítani. Ezért az összeköttetés és a hírek továbbításának megszervezése gyakran nehezebb, mint a hírszerzési anyag megszerzése.

A hírszerzési szervek az összeköttetés és a hírek továbbításának módszereit esetről-esetre állapítják meg. A hírszerzőket mindig részletesen ki kell oktatni azokról az eszközökről, amelyeket használniuk kell.

Háborúban a hírszerzési szolgálatnak gyakran az ellenséges államok határain /a fronton/ keresztül kell fenntartani az összeköttetést ügynökeivel /hírszerzőivel/. Ezért már békében meg kell szerveznie a jövőre tervezett háborús összeköttetési rendszert. Ennek megszervezése vesződéses, tervszerű munka.

A hírszerzési szolgálat összeköttetés és hírek továbbítása céljára személyi, technikai és speciális eszközöket használ.

a./ Személyi összeköttetési eszközök:

Ide tartoznak a személyes kapcsolat, a futárok és a repülők.

A hírszerzési szervek és hírszerző ügynökök között legmegbízhatóbb összeköttetés a személyi kapcsolat, amelyet sohasem lehet más eszközökkel teljesen pótolni. A személyes kapcsolatnak azonban korlátai vannak. A helyzet rendszertől olyan, hogy a hírszerzési szervek nem mehetnek abba az országba, ahol kémkedni kell, a hírszerző ügynökök viszont nem mehetnek abba az országba, ahonnan a hírszerzési szolgálatot irányítják, ill. ott nem tárgyalhatnak személyi biztonságuk veszélyeztetése nélkül. Ezért a hírszerzési szolgálat a személyes érintkezés helyéül leggyakrabban semleges államot és határmenti területet választanak.

Futárokat akkor alkalmaz a hírszerzési szolgálat, ha terjedelmes hírszerzési anyag küldéséről van szó, vagy ha utasításokat kell adni a hírszerző ügynököknek idegen államban, ahol azokkal a hírszerzési szervek személyesen nem érintkezhetnek. Háborúban a futárok a szállításokat légi úton eszközlik az ellenséges fronton keresztül. A repülők ledobhatnak irányításokat hírszerző ügynökök számára, esetleg jelentéseket vehetnek át tőlük.

b.) Technikai összeköttetés eszközei:

Ezek vagy vezetékes vagy drótnélküliek.

Vezetékes eszközök a távbeszélő és a távíró. A hírszerző ügynökök használnak titkos távbeszélő és távíróállomásokat is. Az állomások azonban keresők és lehallgatás útján leleplezhetőek; ezért azok használata csak kivételes.

Drótnélküli eszközök a rádiós és egyéb szükségeszközök. A rádióállomások beméréssel könnyen felfedhetők, ezért leleplezés nélkül csak rövid ideig működhetnek. A hírszerző ügynökök híreik közlésére használhatnak szükségeszközöket is, azaz fényjeleket, hangjeleket, különféle jeleket, egyéb tárgyak és füst segítségével. Fényjeleket és füstjeleket előnyösen használnak a bombázó repülőek támadási céljainak megjelölésére.

c.) Speciális összeköttetési eszközök:

Ide tartoznak a posta küldemények, segítő hírek és postagalambok.

A hírszerzési szolgálat a hírszerzési anyag nagyobb részét postai küldeményekben kapja. A posta küldemények szállításáról, az ügynökök biztonságáról különleges óvintézkedésekkel gondoskodnak. Ilyenek: a fedőcímek, vegyi tintával írott láthatatlan írás, titkos rajzok és hasonlók.

A postai küldeményeket a hírszerzési szolgálatban nem feltűnő személy címére, fedőnévre küldik. A szöveget vegyi tintával írják, amely csak megfelelő előhívás után válik olvashatóvá.

Titkos szótárak tartalmazzák ama kifejezések neveit, amelyeket a hírszerzési szolgálatban a leggyakrabban használnak.

Rejtjelzési rendszerekben az egyes szavaknak és betűknek különféle számjegy-csoportok felelnek meg. A rejtjelző átírja a közlendő titkos szöveget a megállapított kulcs szerint számjegy-csoportokba, amelyet azután a megfejtő a kulcs segítségével ismét visszaír. A rejtjelzés sok időt kíván.

A hírszerző ügynökök jelentéseikhez gyakran titkos rajzokat, festményeket, stb. használnak.

A sajtó útján közölt hírek rejtett tartalmú újságcikkek vagy hirdetések. Ez utóbbiak csak rövid híreket tartalmazhatnak.

A postagalambok csak kisebb hírszerzési anyagot továbbíthatnak, bár a hírszerzési szolgálat itt kicsinyített fényképezéssel segít magán. /18-szoros kicsinyítésnél egy oldal beszorítható 2x1,2 cm területre, 45-szörös kicsinyítésnél 1 cm²-re. Az előbbi tízszeres nagyítás mellett jól olvasható, az utóbbi még igen erős nagyítás mellett is csak nagyon nehezen olvasható.

III.A hírszerzés

1./ A hírszerzés feladatai:

A hírszerzés katonai és katonapolitikai híreket szerez. Hatásköre azokra az államokra terjed ki, amelyek katonai és katonapolitikai viszonyai a vezetőséget döntései meghozatalában befolyásolhatják.

Ténykedésének súlypontja a hadseregre és a vele összefüggő kérdésekre irányul. Igyekszik megállapítani a vezetés elveit és a hadsereg szervezetét, a kiképzés rendszerét, a fegyverzetet és felszerelést, a hadsereg erkölcsi értékét, a katonai kiadásokat, a hadiipart – mindenekfelett azonban az állam szervezetét háború esetére.

Katonapolitikai hírekként értékeli a hírszerzés katonai szemszögből a belpolitikai, külpolitikai és gazdasági eseményeket. Itt a súlypont a külpolitikán van, különösen a nemzetközi szerződéseken. A belpolitikában a hírszerzés figyeli a nemzetiségi és szociális kérdéseket, háborúban azután ama ténykedés hatását, amely az ellenség erkölcsi erejének megrendítésére irányul. A gazdaság-politika gyártási, ipari, kereskedelmi és szállítási viszonyokra tekintettel játszik szerepet.

2./ A hírszerzés folyamata:

a./ Hírszerzési terv:

A vezetőség időszakonként, vagy esetről-esetre tájékoztatja a maga hírszerzés szerveit a saját katonai és katonapolitikai helyzetéről. Ez alkalommal kiadja a hírszerzési feladatokat.

A hírszerzési szervek – ezekkel a feladatokkal összefüggésben – hírszerzési tervet dolgoz [szerk. jav.: dolgoznak] ki a hírszerzési anyag megszerzésére. A hírszerzési terv magában foglalja a hírszerzési érdekerületeket, a kívánt híreket, amelyeket be kell szerezni, valamint azokat a hírszerzési és anyagi eszközöket, amelyeket használni kell.

A hírszerzési tervet a vezetőségtől kapott információk és föladatak alapján, továbbá az általa megítélt katonai és katonapolitikai, stratégiai és taktikai helyzet szerint, valamint a nyilvántartásban már rendelkezésre álló hírszerzési anyag szerint készíti el.

Mindezek azután a súlypont megalkotásában csúcsosodnak ki, amelynek a kijelölt hírszerzési területen a legnagyobb figyelmet kell szentelni.

A hírszerzési terv meghatározza azokat a hírszerzési eszközöket, amelyekkel a feladatokat meg lehet oldani.

A hírszerzési terv megállapítja, hogy hol és milyen hírszerző ügynököket kell alkalmazni. Általában sohasem az ügynök személyére, hanem annak képességeire fektet súlyt. Azoknak az államoknak katonai, politikai, nemzetgazdasági és társadalmi köreiben igyekszik szerezni hírszerző ügynököket, akik az állami közéletben ténykednek, követik az állam minden intézkedését és megfigyeléseiket gyorsan és biztonságosan jelenthetik.

A hírszerzési szolgálat hírszerző ügynökök alkalmazásánál és azok föladatainál különbséget tesz annak az államnak határmenti és belső területe között, amelyben kémkedni kell.

A határok mentén a hírszerző ügynökök föladata az, hogy idejében jelentsék az ottani katonai és politikai eseményeket, valamint a részletes katonai helyze-

tet. Fontos eseményekként minősülnek a határmenti területeken: a határok lezárása, mozgósítás, felvonulás, a határok mentén elhelyezett katonai alakulatokban beállott változások. A határmenti területek részletes átkutatása háború esetén megkönnyíti az áthatolást.

A határmenti területek mélységét a határok közvetlen védelmére rendelt magasabb parancsnokságok és alakulatok helyőrségei szerint, lehetőleg személyes összeköttetéssel, valamint a katonai szempontból fontos területek szerint állapítják meg.

A határmenti területen érdeklődésre tartanak számot a helyőrségek hadosztályparancsnokságig bezárólag, amelyek a határok védelmét látják el, a terület magában foglalja a határmenti polgári érintkezést /szállítások/, kitér a szállítási gócpontokra és más katonailag fontos helyekre.

A hátszországban a hírszerzési szolgálat hírszerzési ügynököket központi katonai és politikai szerveknél, valószínű felvonulási területeken és olyan területeken, ahová a szállításoknak érkezniük kell, kiképzési központokban, vasúti és szállítási csomópontokban, hadműveleti területen, hadi üzemekben, az előreláthatólag szövetséges és semleges államok határmenti területein, futárok által használt útvonalakon igyekeznek szerezni.

Mihelyt a hírszerzési terv megállapította a feladatok megoldásához szükséges hírszerzési ügynökök székhelyeit és képességeit, a hírszerzési szerv megkezdi a nyomozást. A hírszerzési terv a nyomozásnál a súlypontot a feladatok fontossága szerint jelöli meg. A nyomozás eredménye alapján történik azután a kiszemelt személyek megnyerése.

A hírszerzési szolgálat hírszerző ügynökökön kívül csellengő ügynököket is alkalmaz. A hírszerző ügynökök azokban az államokban, ahol kémkedniük kell, gyakran színlelt foglalkozást üznek. Csellengő ügynököket a hírszerző szolgálat esetről-esetre alkalmaz.

b./ A hírszerzők eljárási módja:

A hírszerzők tevékenységét találékonyság jellemzi. Az eljárási módjuk a hírszerző egyénisége és a viszonyok szerint változik.

A hírszerző ügynökök akkor keríthetnek hatalmukba hírszerzési anyagot, ha azzal hivatásszerűen is foglalkoznak, vagy ha ilyen anyagba betekintésre jogosultak. A hozzájutás különféle módokon lehetséges. A hírszerzési anyagot az ügynökök eredetibe tulajdonítják el, vagy lefényképezik, esetleg szóról-szóra leírják. A hírszerzési szolgálat leginkább kedveli az eredeti okmányokból készített fényképezett hírszerzési anyagot.

Sok ügynök hajlamos a pletykálkodásra. Az ügynököknek ezt a tulajdonságát a hírszerzési szolgálat hamis hírek terjesztésére használja ki. Hamis hírek terjesztése központból történik. Csak a központi hírszerzési szerveknek van áttekintésük mindazokról az előnyökről és károkról, amelyek hamis hírszerzési anyag terjesztéséből keletkezhetnek.

A nyomozók keresik az olyan emberek barátságát vagy ismertségét, akik információkat adhatnak azoknak a személyeknek a viszonyairól, akiket hírszerző ügynökökül szemeltek ki.

A felhajtók igyekeznek személyesen megismerni és közvetlen kapcsolatba lépni azokkal a személyekkel, akiket hírszerző ügynökökül szemeltek ki. Állandóan követik a kiszemelt személyeket és alkalmas pillanatban ajánlatot tesznek neki.

A futárok elsősorban jól megfigyelik azt a helyet és környéket, ahol a hírszerzési anyagot át kell venniük, hogy szökés esetén ismerjék a környéket. A hírszerzési anyag átvitele idegen területre a határon át a futár leleményességén múlik.

Azok az ügynökök, akik olyan államból jönnek, ahol kémkedniük kellett és feladataik voltak, jelentésüket írásban adják vagy személyesen hallgatják ki őket.

c./ Az ügynökökkel való bánásmód és azok nyilvántartása:

A hírszerzési szervek ügynökeikkel szemben egyéni eljárást folytatnak. Az ügynökök biztonságának megőrzésére különleges óvintézkedéseket alkalmaznak. Ilyenek: fedőnevek alatt tartják őket nyilvántartásban, a személyes érintkezésre szolgáló helyeket gondosan kiválasztják, egyik ügynöknek nem szabad ismernie a másikat, az ügynökök kézírásait megsemmisítik, stb.

A hírszerzési szervek nyilvántartást vezetnek azokról az ügynökökről is, akik kiléptek a szolgálatból.

IV. Hírek nyilvántartása

1./ A nyilvántartás feladatai:

A hírszerzési eszközök, nem tekintve kivételes eseteket, a jelenlegi helyzethez alkalmazkodnak. Természetesen minden eszköz többé-kevésbé tökéletlen és ezért nem jár teljes eredménnyel.

Hogy a kívánt eredményeknek ne csak pillanatnyi értékük legyen, hanem megfelelő alapot nyújtsanak további hírszerzési ténykedéshez és a vezetőség szempontjából tartós értékük legyen, azokat egyenként fel kell dolgozni.

A különféle eszközökkel beszerzett hírszerzési anyag egyenkénti feldolgozására a nyilvántartás szolgál. A nyilvántartás feladata: feljegyezni a hírszerzési anyagot, azt összehasonlítás útján feldolgozni, tájékoztatni a vezetőséget és az illetékes szerveket, kijelölni a további hírszerzési ténykedés tárgyát és irányait.

2./ Nyilvántartás vezetése:

a./ Általános elvek:

A nyilvántartás fáradságos aprólékos munka. Kivételes eseteket nem tekintve, minthogy nincsenek tökéletes adatai, kénytelen az idegen hírszerzési szolgálat által terjesztett hamis hírszerzési anyagon keresztül leszűrni a sikeres, a valószínűleg megfelelő eredményeket.

Ezért a nyilvántartásba szabályszerint bejegyeznek minden, még látszatra jelentéktelen hírt is, összeegyeztetik az eddigi hírekkel és az ésszerűség szempontjából ítélik meg. A nyilvántartást nem szigorú séma szerint vezetik. Az eljárás esetről-esetre változik. Az adott helyzetnek megfelelő helyes nyilvántartása végrehajtó szervek képességein múlik. A sikeres nyilvántartás legfontosabb alapfeltevétele a folyamatosság.

b./ A hírszerzési anyag bejegyzése:

A nyilvántartásba bejegyeznek minden hírt – fontosabbakat szó szerinti tartalommal – annak eredetét és érkezés keltét. A nyilvántartás célszerűen csoportosítja a beérkezett híreket azok bejegyzésénél. Külön jegyzi be a katonai hírszerzési anyagot és külön a katonapolitikait. A katonai hírek a következő csoportokba osztályozhatóak: ordre de bataille /csatarend/, szervezet, kiképzés, harci módszerek, anyagi és erkölcsi helyzet, hadiipar, mozgósítás, stb. A nyilvántartás minden egyes érintett tárgynál feljegyzi azokat a híreket, amelyek kétszer vagy többször is felmerülnek.

A nyilvántartás áttekintését megkönnyítik a bejegyzési segédkönyvek. Ilyenek: a nyilvántartási napló és a hírszerzési anyag gyűjteménye.

A nyilvántartási napló tartalmazza az eddigi hírszerzési anyag áttekintését és egyben mutató is /regiszter/. Ebbe beírnak minden beérkezett hírt kivonatban.

A hírszerzési anyag gyűjteményébe beírják az egyes híreket, anyaguk szerint mindegyiket külön, megjelölve az eredetét és keltét, időrendi sorrendben és lehetőleg szó szerinti.

Ezenkívül vezetnek a hírszerzési szervek ordre de bataille – nyilvántartást és nyilvántartási helyszínrajzot és van okiratgyűjteményük is.

Az ordre de bataille – nyilvántartás tartalmazza a szervezésben és csatarendben beállott változásokat. A nyilvántartási helyszínrajzok időszakonként kimutatják áttekinthető módon a katonai helyzetet. Az okiratgyűjtemény a hírszerzési anyag gyűjteményének kiegészítő része és tartalmazza eredetiben azokat a fontosabb okiratokat, amelyeket a hírszerzési anyag gyűjteményébe csak kivonatosan írtak be. Legfontosabbak azok az iratok, amelyekre a nyilvántartásnak még szüksége lesz az eredeti okiratok átvizsgálásánál, egyeztetésénél vagy más okok-

ból. A nyilvántartás egyéb anyagát feldolgozás után biztonság okán megsemmisítik.

c./ A hírek kiértékelése

A hírszerzési szolgálat által nyújtott híryanag, tekintettel az eszközök jellegére, különféle értékű. A nyilvántartás az eszközöket általában a következő elvek szerint értékeli:

Az ügynökök híreinek értéke az ügynökök egyénisége szerint változik. Jellegzetességük, hogy könnyen ellenőrizhetőek.

A foglyok vallomásai, különösen a legénység soraiból, az ordre de bataille szempontjából már eléggé szegényesek, mégis nagyobbára igazak. A foglyok vallanak az anyagi viszonyokról és az alakulataik erkölcsi állapotát rendszerint jobban befeketítik, mint amilyen a valóságban.

A szökevények híreit a nyilvántartás óvatosan fogadja, mert sok közöttük a kém.

Alakosság általában erősen hajlamos fantasztikus hírek /rémhírek/ terjesztésére. Nincs felelősségérzete és sok valótlan hírt hoz.

A zsákmányolt iratok, különösen katonai rendeletek és parancsok, tovább a cenzura és a sajtó értékes hírszerzési anyagot nyújthatnak. A nyilvántartás a sajtó híreit tartózkodóan fogadja, közöttük sok a tendenciózus, elrajzolt vagy hamis hír. Nagy jelentőségük lehet a lehallgató szolgálat által szerzett adatoknak. Értéküket csökkenti az a körülmény, hogy rendszerint csak később lehet kiértékelni őket, valamint az is, hogy lehetnek rádióállomások az idegen hírszerzés szolgálatában és az a céljuk, félrevezető híreket adjanak le.

d./ A vezetőség és az érintett szervek tájékoztatása:

A hírszerzési anyagról a nyilvántartás azt a vezetőséget /parancsnokságot/ tájékoztatja, amelynek közvetlenül alárendeltje. Emellett kiértékelés közvetlenül azokat az egyéb szerveket is, amelyeket az ügy érint.

A tájékoztatás alapja a hírszerzési anyag tartalma. A sürgős vagy fontos hírszerzési anyagot a nyilvántartás azonnal közli a vezetőségével. Sürgősnek minősül az a hírszerzési anyag, amelyre vonatkozólag gyorsan kell dönteni /intézkedni/; fontos pedig az az anyag, amelynek a vezetőség döntésére feltétlen és közvetlen befolyása van. Egyébként a nyilvántartás a vezetőséget az érintett szerveket összesített hírekben tájékoztatja.

A nyilvántartás az átvizsgált hírszerzési anyagot, amelynek részletes feldolgozása nem tartozik a hatáskörébe, felterjeszti a föléje rendelt hírszerzési szervnek, amikor a saját elöljárója /vezetősége/ megfelelő tájékoztatást kapott.

e./ A további hírszerzési ténykedés irányítására befolyással vannak a nyilvántartás adatai is.

V. Az idegen hírszerzés korlátozása

/kémelhárító szolgálat/

A kémelhárító szolgálatról ennek az előírásnak a második kötete értekezik.

VI. Az ellenség erejének megbénítására /aláásására/ irányuló intézkedés

1./ Az ellenség erkölcsi erejének megbénítására /aláásására/ irányuló intézkedés feladatai:

Háborúban a hadviselő felek kölcsönösen igyekeznek megbénítani a hadsereg és a lakosság erkölcsi erejét és ezzel előidézni az ellenfél teljes összeomlását.

Az erkölcsi erő megbénítására szolgálnak: a propaganda, szabotázs és felkelés szervezése /forradalmasítás/.

A propaganda igyekszik elégedetlenséget szítani a katonaság és a lakosság körében hamis hírekkel, az érdekkellentétek kihasználásával és háborús gyötrelmek rémképeivel.

A szabotázs aláássa a cselekvőképességet és az erkölcsi erőt anyagi károk okozásával.

Forradalmi mozgalmak szervezése még továbbmegy: különösen kiélezi a nemzetiségi, társadalmi és politikai – pártellentéteket oly mértékben, hogy az elégedetlenség forradalomba torkollják és ezzel aláássa a hadviselő fél cselekvőképességét.

2./ Az ellenség erkölcsi erejének megbénítására irányuló ténykedés végrehajtása:

a./ Általában: az ellenfél erkölcsi erejének megbénítására irányuló ténykedés a magasabb vezetőség hírszerzési szerve irányítja egységes terv szerint. A feladatokat a katonapolitikai vezetőség állapítja meg. A tervet az idegen államok belpolitikai viszonyaiban észlelt ellentétekre, a saját erkölcsi és anyagi helyzetre, valamint arra az esetleges visszahatásra építik fel, amelyet a ténykedés a saját viszonyokra gyakorolhat. Ehhez az idegen államokban folytatandó ténykedéshez az alapot a kémkedési hírszolgálat teremti meg.

A tervszerűen és következetesen végrehajtott ténykedés odavezethet, hogy az a hadviselő fél, amelynek katonai eszközökben túlsúlya van, belső összeroppanás következtében elveszti a háborút.

b./ Propaganda: A propaganda eszközei: személyek, sajtó, stratégiai és taktikai események. Fő tényező a sajtó.

A propaganda szolgálatában álló személyek híreket terjesztenek, érdekelentéteket szítanak és közigazgatási, - főleg katonai intézkedések ellen izgatnak. Ezeket a feladatokat akként hajtják végre, hogy belopakodnak a katonaság és a közhivatalnokok soraiba és ott az agitációjuk számára híreket szereznek.

Nyomatványok: rölapok, politikai és társadalmi ellentétek szolgálatában álló folyóiratok és semleges sajtó. nyomtatványokat repülőök útján is továbbítanak.

A propaganda méretei befolyásolhatják a hadviselő felek hadműveleteit is; sok háborús hadművelet elsősorban az ellenség erkölcsi erejének megbénítását követi. Ide tartoznak bizonyos mértékben a hátország ellen folytatott légitámadások is.

c./ Szabotázs:

A szabotázs egyrészt katonai, másrészt gazdasági jellegű. Ténykedés közlekedési vonalak és objektumok fölrobbantására, háborús felszerelés és lőszerellátás megsemmisítésére és a gazdasági termelés, főleg a hadiipar termelésének csökkentésére irányul. A szó tágabb értelmében idetartoznak a vezető politikai, katonai és gazdasági személyek ellen elkövetett merényletek is.

A szabotázs ügynökök, foglyok, szökevények és gyakran maga a lakosság hajtja végre.

d./ Forradalmi mozgalmak szervezése /forradalmasítás/:

A forradalmasítás a propaganda és a szabotázs fokozott ténykedésének eredménye. A siker az eredményes propagandától függ.

Különösen fontos a tervszerű és következetes tevékenység. A forradalmasítást végrehajtó személyek sejteket alkotnak, akik annak az államnak a kormánya ellen irányuló politikai jelszavakkal azonosítják magukat, amelyben meg kell változtatni a forradalmat, hogy az államhatalom megdöntésével fordulatot idézzenek elő.

A forradalmasítást /forradalmi mozgalmak szervezését/ nagyobbára a hátországban hajtják végre. A sejtek kiképzésénél sikerrel alkalmaznak rejtőző szökevényeket, sötét utcai elemeket és nemzetközi élősdieket.

Második fejezet–Hetedik fejezet

(Szerk. megj.: Az ismertetett hírszerzési, illetve az alábbi kémelhárítási szabályzatrészek között a forrás egyéb, a témakörhöz kapcsolódó olyan fejezeteket is tartalmaz, amelyek példákat, esettanulmányokat tartalmaznak. Ezekről tartalmuk ismeretében vélelmezzük, hogy nem voltak a magyar szabályzat részei, így jelen anyag részeként nem kerülnek közlésre.)

Első fejezet²³

N-1-II. d.sz. MAGYAR SZOLGÁLATI ELŐÍRÁS A KÉMELHÁRÍTÁS SZÁMÁRA /Fordítás/

Hírszerzés
II. mű.

Irányelvek a kémelhárítás számára
/Honvéd „K” irányelvek./

Rövidítések:

Ezekben az irányelvekben a Harc. Szab. II. kötet 12. sz. mellékletében elírt rövidítésekön kívül még a következő rövidítések használatosak:

K – kémelhárító /csak összetételekben, mint kémelhárítási irányelvek, kémelhárító szolgálat, kémelhárító szervek, kémelhárítási utasítások, kémelhárító ügynökök, stb./.

K.K. szervek – a kémelhárítással közreműködő (sic!) szervek.

T.K. szervek – kémelhárítást támogató szervek.

K. btk – katonai büntető törvénykönyv.

B tk – polgári büntető törvénykönyv.

K bp – katonai büntető perrendtartás.

B egyén – bizalmi egyén.

H egyén – hírszerző egyén.

Sea – sajtóelőadó.

út. – utasítás.

vez. – vezető.

közp. – központ.

²³ ÁBTL 4.1. A-434 264-310 p.

def. – defenzív.

L. – lásd.

Db. – darab.

p. – pont.

f. – fejezet.

mell. – melléklet.

bek. – bekezdés.

Büm. – Belügyminisztérium.

Ker. min. – Kereskedelemügyi minisztérium.

Polg. – polgári.

közig. – közigazgatási

T a r t a l o m:

I. F e j e z e t

Bevezetés:

- 1./ A kémkedés és annak üldözése.
- 2./ A kémelhárítási szolgálat feladata és irányítása.
- 3./ Kémelhárítási szervek.
- 4./ A honvéd „K” szervek hatásköre és szervezete.
- 5./ A honvéd „K” szervek hatásköri területe.
- 6./ A honvéd „K” szervek magatartása és felelőssége.
- 7./ A honvéd „K” szervek kiválogatása, kiképzése és nyilvántartása.
- 8./ A honvéd „K” szervek segédszemélyzete.
- 9./ A honvéd szervek együttműködése a közreműködő és támogató kémelhárítási szervekkel és más polgári közigazgatási hatóságokkal és tényezőkkel.
- 10./ Adatok gyűjtése, hírek szolgáltatása és nyilvántartás.
- 11./ Eljárás kémkedési ügyben és eltitkolás.

II. F e j e z e t

Óvintézkedések a kémkedés korlátozására:

- 12./ Általános rendelkezések.
- 13./ A határmenti érintkezés ellenőrzése.
- 14./ Óvintézkedések idegenekkel szemben
- 15./ A posta, távbeszélő, távíró és rádió, valamint sajtó ellenőrzése.
- 16./ Légi szállítás és postagalambok ellenőrzése.
- 17./ Egyéb óvintézkedések.

- 18./ A kémelhárítási szolgálat szervezete és oktatása a honvéd alakulatoknál /kémelhárítási szolgálat az alakulatoknál/.
- 19./ A kémelhárítási szolgálat offenzív ténykedése.

III. F e j e z e t

Eljárás kémkedési ügyekben:

A. Általános rendelkezések:

20./ A honvéd „K” szervek és az államügyészségek /bíróóságok/ együttműködése

A. A honvéd „K” szervek eljárása:

21./ A tényállás megállapítása, bizonyítékok beszerzése.

22./ Kényszereszközök alkalmazása.

23./ Őrizetbe vétel:

a/ időtartam

b/ az államügyész véleményének kikérése

c/ őrizetbe vétel polgári hatóság által

d/ kivételes esetek

e/ végrehajtás és jelentés.

24./ Egyéb kényszereljárások:

a/ személyi motozás

b/ házkutatás

c/ lefoglalás.

25./ Kihallgatás.

26./ Átadás

a/ időtartam

b/ kísérő átirat és corpus delicti /bűnjel/

27./ Eljárás az átadás után.

A. Egyéb szervek eljárása:

28./ Honvéd személyek és parancsnokságok.

29./ Közreműködő és támogató „K” szervek.

A. Eljárás távollévő személyekkel szemben.

30./ Elfogatási parancs kiadása és ezzel kapcsolatos intézkedések.

31./ Megfigyelés elrendelése.

32./ Ama személyek adatainak közlése, akiket le kell tartóztatni, vagy meg kell figyelni.

Mellékletek.²⁴

1. sz. melléklet: A kat. bünt. törvénykönyv, a polg. bünt. törvénykönyv és a kat. bünt. perrendtartásnak a „K” szolgálatra vonatkozó bekezdései.
2. sz. melléklet: Alkalmazási példák a „K” szolgálat értekezéseihez.
3. sz. melléklet: Tájékoztató a postagalambokról és azok alkalmazásáról.
4. sz. melléklet: Előadást-tervezet „K” szolgálatból.
5. sz. melléklet: Segédeszközök az óvintézkedésekhez, melyek a m. kir. honvédség keretében a kémkedés korlátozása érdekében általában foganatosítandók.
6. a/b/c/ mell.: Példák a kémkedéssel gyanúsított személyekkel való bánásmódra.

Pótlások

később kerülnek kiadásra.

Előzetes megjegyzés

A trianoni békeszerződés folytán előállott helyzet következtében szükségessé vált, hogy a kémelhárító szolgálat a m. kir. honvédség egyik szolgálati ágává váljék már azért is, mert a fennálló törvényes rendelkezések értelmében kémkedési bűnügyekben honvéd büntetőbíróóságok járnak el a polgári személyekkel szemben is.

A kémelhárító szolgálat – rövidítve „K” szolgálat - végrehajtása érdekében a m. kir. honvédségen belül külön szervezet létesítettek, az ú.n. „Honvéd „K” szervezet”. Ezek a „K” szolgálat irányító szervei; a biztonsági és egyéb hatóságok e szolgálat végrehajtásában csak közreműködnek.

Ezek az utasítások – rövidítve honvéd „K” utasítások - tartalmazzák azokat az általános elveket, amelyeket a „K” szolgálatot végrehajtó szervezetek szem előtt kell tartaniuk és ezeknek a szervezeteknek a „K” szolgálatból folyó részletes tennivalóit; a szükséges együttműködést külön előírások szabályozzák, melyek a honvéd „K” utasítás kiegészítő részét alkotják / mint segédeszközök, ill. pótlások/.

A „K” szolgálatban közreműködő hatóságok és szervek számára szóló előírásokat az illetékes központi hatóság adja ki a H. M.-al egyetértésben a jelen utasítás alapelveinek felhasználásával.

Az egyes cikkelyekre /fejezetekre/ történő hivatkozásnál a jelen utasításban rövidítéseket használunk, mint pl. „I. a 23. cikkelyt, vagy I. a II. fejezetet”.

Az előírás elvesztését azonnal jelenteni kell a H.M. nak, a megőrzésért felelős személy nevének és besorolásának megadásával.

²⁴ Az eredeti anyagban szereplő megjegyzés: „ehhez a műhöz csak a 6a, b, c. mell. vannak csat.”

I. F e j e z e t

Bevezetés

1. A kémkedés és annak büntetőjogi üldözése.

Azokat a törvényes rendelkezéseket, melyek egyrészt a kémkedés büntetettét, másrészt az ebben való közreműködés /segédkezés/ egyes eseteinek fogalmát és végül a nevezett bűncselekményekért kiszabandó büntetési tételeket állapítják meg, az 1. sz. melléklet 2. szakasza tartalmazza.

2. A „K” szolgálat feladatai és irányítása.

a./ Megállapítani azokat a körülményeket, melyek lehetővé teszik az esetleges kémkedést és a szükséges ellenintézkedések végrehajtásának kezdeményezését, tehát a kémkedés korlátozását vagy legalább szűkítését szokásos és más óvintézkedések segítségével.

b./ Eljárás kémkedési ügyekben: a „K” szolgálatot a H.M. vezeti és irányítja.

3. „K” szervek.

a./ A honvédség „K” szervei azok a szervek, melyek a „K” szolgálat végrehajtására hivatottak. Ezek: a H. M. keretében a központi „K” szerv, a vegyesdandárok parancsnokságánál a honvéd „K” szerv, a dandár vezérkari főnökének irányítása alatt álló sajtóelőadó és végül az ezeknek közvetlenül alárendelt határmenti „K” szervek /kémelhárító szakszolgálat/.

b./ Közreműködő „K” szervek azok a szervek, melyek hivatalból kötelesek egyéb szolgálati ténykedésük mellett a „K” szolgálat végrehajtásában közreműködni.

Ezek:

a./ honvéd parancsnokságok, hivatalok és intézmények, stb.

b./ a vámőrség, börtönőrség, csendőrség, államrendőrség és a pénzügyőrség.

c./ A támogató „K” szervek – a fentebb felsorolt szervezeteken kívül – azok a szervek, amelyeket külön rendelkezés alapján vagy alkalmilag használnak fel „K” szolgálatokra.

Ezek:

a./ A nemzetvédelmi munka és a társadalombiztosítás szervei,

b./ a polgári közigazgatási hatóságok és hatósági személyek,

c./ az állami nyilvános szállítási és egyéb vállalatok és intézmények személyzete /vasút, posta, stb./

d./ a hazafia egyesületek és intézmények és ezek tagsága /vitézek, leventék, cserkészek, ifjúsági szervezetek, stb./ és végül

e./ megbízható magánszemélyek, mint gyárok, vállalatok, üzemek, szállodák stb. vezetői és ezek személyzete.

4. A honvéd „K” szervek hatásköre.

A honvéd „K” szervek hatáskörébe tartoznak:

a./ Külföldön:

Felderíteni az egyes külföldi államok kémelhárító és kémkedési szolgálatának központjait, felderíteni az ebben ténykedő személyeket, valamint a kémkedés céljából esetleg más országokba letelepült szerveket és megbénítani azok ténykedését.

Leleplezni a szervezetüket, feladataikat, a rendelkezésükre álló eszközöket és módszereiket, leleplezni a tevékeny személyek összekötéseit és hazánkba vezető fonalaikat és beszerezni ellenük a bűnösségük bebizonyítására szükséges anyagot.

b./ Belföldön:

a./ feltárni, leleplezni és lehetetlenné tenni az ország területén ellenünk működő kémszervezeteket, hírszerzési hálózatokat és azok személyzetét bizalmi egyének, besúgók, megfigyelők/.

b./ Az a./ pont szerint felderített vagy leleplezett személyeket átadni az illetékes államügyésznek, beszerezni a bűnösségük bizonyítására szükséges anyagot és kémkedési ügyekben katonai szakvéleményt adni.

c./ Lehetetlenné tenni az ellenséges kémszolgálat által gyűjtött hírszerzési anyag felhasználását és elküldését. Az ilyen kémkedési esetekben használt eljárások és módszerek tanulmányozása és kiértékelése /büntető jogszabályok gyűjteményei és nyilvántartás szerint/ a saját kémkedési és kémelhárítási szolgálat tökéletesítése végett /l. 10. pont/.

d./ Indítványozni és részben végrehajtani azokat az óvintézkedéseket, amelyek korlátozzák vagy legalább szűkítik a kémkedés lehetőségét /l. a 11. fejezetet/.

e./ Ápolni a hazai lakosság hajlandóságát a „K” szolgálatra és ezt a szolgálatot előadások, szak- és napi sajtó útján népszerűsíteni.

5. A honvéd „K” szervek működési területe és szervezete.

Az egyes honvéd „K” szervek működési területét az országon belül, valamint az ország határain kívül is a központi honvéd „K” szerv jelöli ki a helyzetnek megfelelően. A honvéd „K” szervek az így kijelölt működési területeken uralkodó

viszonyok felől legyenek általánosságban tájékoztatva, de a „K” szolgálatot érintő jelenségek felől mindig tájékozottaknak kell lenniök.

E célból a területet meg kell szervezni. „Megszervezés” fogalma alatt azt értjük, hogy öntevékenyen meg kell teremteni a „K” szolgálat végrehajtásához szükséges feltételeket /helyi és személyi ismereteket/ oly módon, hogy a honvéd „K” szervek a maguk működési területén bevonják a munkába az illetékes közreműködő „K” szerveket a vezető személyek segítségével, továbbá hogy szolgálatukba állítják a „K” szolgálatra hivatott vagy latbaeső támogató szerveket /személyeket/.

Az állam határain kívüli működési területek megszervezése számára az idegen államban működő saját szerveinken kívül azok a személyek jönnek számításba, akik gyakran tartózkodnak az egyes külföldi területeken, vagy azok az állandóan ott tartózkodó magánszemélyek /bizalmi egyének/, akik ezt a szolgálatot akár önként, akár felszólításra vállalták.

6. A honvéd „K” szervek magatartása és felelőssége

A honvéd „K” szervek minden körülmények között őrizték meg a tekintélyüket. Ezt főleg úgy teljesíthetik sikeresen, ha szolgálatukat pontosan az érvényes jogszabályok előírásai szerint hajtják végre.

Ténykedésük során a kitűzött cél mellett mindig tartásuk szem előtt a törvényes rendelkezéseket és a kiadott utasításokat.

A honvéd „K” szerveknek, tekintettel szolgálatuk speciális jellegére, igen gyakran kell érintkezniök polgári hatóságokkal és szervekkel, valamint a lakosság minden rétegével.

Ez a körülmény kifogástalan, mindig a helyzethez mért, határozott, meggondolt és óvatos magatartást kíván.

Az egyesek által elkövetett hibák ösztönzést adnak az egész szervezet hibás megítélésére és ezenfelül káros befolyással lehetnek a „K” szolgálatra is.

A honvéd „K” szervek felelősek minden jogsértésért, amit büntetendő /tehát szándékos vagy gondatlan/ magatartásukkal /tettel vagy mulasztással/ akár az államnak, akár magánszemélyeknek okoznak.

Ha a honvéd büntető hatáskör alá eső valamelyik „K” szerv követ el ilyen fentebb említett cselekményt, akkor errenézve az 1. sz. melléklet B. pontjában foglalt törvényes rendelkezések az irányadók, ha pedig polgári büntető hatáskör alá eső honvéd „K” szerv követ el ilyen cselekményt, akkor az 1. sz. mell. C. pontjában foglalt törvényes rendelkezések az irányadók.

7. A honvéd „K” szervek kiválogatása, kiképzése és nyilvántartása.

A „K” szolgálat végzésére hivatott személyek kiválogatásának különös gondal kell történnie. Csak nagyon jól minősített, törhetetlen hazafia érzéstől áthatott, minden tekintetben megbízható, kiképzett, lehetőleg néhány nyelvet beszé-

lő, sokoldalú és a „K” szolgálathoz jó érzékkel rendelkező személyek vehetők tekintetbe, hogy ez a felelősségteljes és nehéz szolgálatot a legnagyobb lelkiismeretességgel és találékonyssággal, természetadta képességeik alapján végezhessék.

A „K” szolgálat különleges jellege megköveteli, hogy a „K” szervek megfelelően kiképzettek legyenek. A változó idők változó módszereket követelnek. A „K” szolgálat csak akkor lesz sikeres, ha a „K” szervek állandó tökéletesítés által – tanulván a múlt tapasztalataiból és állandóan kutatva – szélesítik szakismereteiket és célszerű ellenintézkedésekkel legyőzik az állandóan fejlődő kémkedési technikát.

A vezető honvéd „K” szervek tájékozódjanak az általános helyzetről, legyenek összeköttetésben a hírszerzési szolgálat többi ágazataival, a fontosabb és tanulságos kémkedési eseteket ismertesség alárendelt szerveikkel és tegyék oktatás tárgyává.

Tegyék lehetővé az alárendelt szervek számára azt is, hogy tanulmányozhassák a büntető törvényeket. A jelen előírás /utasítás/ és a vele összefüggő rendeletek, valamint a kémkedés és a „K” szolgálat körébe eső munkák alapos ismerete kötelező.

Alapos kiképzés elérése érdekében tartsanak a honvéd „K” szervekkel időről időre alkalmazó megbeszéléseket. Ezek tárgya legyen mindig valamely „K” gyakorlati feladat megoldása. /Példákat l.: a 2. sz. mell./.

Speciális szakismeretek elsajátítása céljából némely honvéd „K” szerv személyzetét szaktanfolyamokra rendelhetik, amelyek a központban tartandók.

A „K” szolgálatban álló szerveket a központban nyilvántartásba kell venni, hogy ebben a szolgálatban esetleg később is alkalmazhassák őket.

8. A honvéd „K” szervek segédszemélyzete.

A honvéd „K” szervek a „K” szolgálat végrehajtása során alkalmazhatnak:

- a./ Polgári személyeket /„K” ügynököket/ vagy szerződéses alapon – esetről esetre megállapított számban – vagy külön megállapított honoráriummal,
- b./ bizalmi egyéneket esetről-esetre, vagy a szükséges időtartamra.

Segédszemélyzet céltudatos alkalmazásával lehetővé válik a honvéd „K” szervek számára megszerezni mindazokat az adatokat, amelyek alapján egyrészt óvintézkedéseket tehetnek a kémkedés korlátozására, másrészt leleplezhetik a kémeket és kémhálózatokat.

Ad a./:

„K” ügynökként – lehetőség szerint – csak olyan személyeket alkalmazzanak, akik megfelelnek a 7. pont 1. bekezdésében foglalt követelményeknek, vagy olyanokat, akiknek már szakismereteik vannak és akik testi és lelki adottságaik

alapján természetadta képességeiknek megfelelően jól megállják a helyüket a szolgálatban.

A „K” ügynököknek nincs hivatalos hatáskörük. Az ő hatáskörük csak gyanús egyének vagy gyanús körülmények megfigyelésére, a szükséges adatoknak bizalmas úton való megszerzésére, némely bizalmi egyén közvetlen irányítására és hasonló funkciókra terjedhet ki; ők tehát csak nyomozó szolgálatot végeznek. Ténykedésük ne legyen figyelmet és feltűnést keltő.

Hatósági jogkörből folyó cselekményeknél, mint letartóztatásnál, házkutatásnál, személyi motozásnál, elővezetésnél, stb. a „K” ügynök vonuljon háttérbe. Azokat a „K” ügynököket, akik nem felelnek meg a „K” szolgálat követelményeinek, el kell bocsátani a szolgálatból.

Ad b./:

Bizalmi egyénekül olyan személyeket kell kiválasztani, akik élethivatásuk vagy más körülmények folytán idegen államok érdekeit szolgáló személyekkel érintkezhetnek, vagy akik külföldi vagy belföldi összeköttetések segítségével a „K” szolgálat szempontjából értékes anyagot szolgáltathatnak.

Elősorban olyan személyek keresendők, akik hazafias érzésből vagy határozott erkölcsi meggyőződés alapján hajlandók működni. Csak másodsorban bízandó ez a szolgálat olyan személyekre, akik megfelelő honorárium ellenében dolgoznak. A fizetett bizalmi egyének gyakran teljesítenek hasonló szolgálatot idegen államok részére is. Ezért velük szemben a legnagyobb óvatossággal kell eljárni. A bizalmi egyéneknek nem szabad betekinteniök a „K” szolgálat szervezésébe vagy belső ügyeibe, sőt nem szabad belépniök a honvéd „K” szervek hivatalos helyiségeibe sem. Nem lehet őket semmiféle nyomozó hatáskörrel felruházni, nem láthatók el igazolványokkal, hivatali munkát nem végezhetnek, ellenkezőleg az az előnyös eljárás, ha bizalmas szolgálatuk idején fedőnév alatt szerepelnek.

Jelentéseiket az e célra külön kijelölt személyeknek adják át meghatározott helyen és időben, lehetőség szerint szóban, kivételesen írásban vagy más alkalmas, előre meghatározott módon, mégpedig úgy, hogy személyük a beavatottak előtt titokban maradjon.

A megbízhatatlanság, alkalmatlanság vagy más ok miatt elbocsátott bizalmi egyénekről vezessenek a honvéd „K” szervek megfelelő nyilvántartást, hogy ezáltal kizárják az ilyen személyek ismételt alkalmazásának lehetőségét.

Az elbocsátott személyek részére olyan bizonyítványt, amely elismerést tartalmaz arról, hogy valamely katonai „K” szervnél bizalmi szolgálatot teljesítettek, csak különös elismerést érdemlő esetben és csak a H.M. hozzájárulásával szabad kiadni.

9. A honvéd „K” szervek együttműködése a közreműködő és támogató „K” szervekkel, más polgári közigazgatási hatóságokkal és tényezőkkel.

A közreműködő és támogató „K” szervek külön utasítások /rendeletek/ alapján járnak el, amelyeket a „K” szolgálatban felettes hatóságaik adnak ki a H.M.-mel egyetértésben /l.: a pótlásokat/.

Ezeknek a szerveknek nem lehet más feladatokat vagy megbízásokat adni, mint amelyeket az említett utasítások /rendeletek/ megállapítanak.

Azok a hatóságok, szervek és tényezők, amelyeket a C. 3. pontja felsorol és amelyek számára a felettes hatóságuk nem rendelte el külön a „K” szervek támogatását, csak szükség esetén használhatók fel. Ezeknek a „K” szervek nem adhatnak kötelességszerű utasításokat, hatáskörükbe nem avatkozhatnak bele, hanem a cél elérése érdekében ezeket meggyőző érvekkel kell a közös ügy számára megnyerni. Szem előtt kell tartani, hogy ezeknek a szerveknek /hatóságoknak, tényezőknek/ mindenben a saját szabályaik /előírásaik/ szerint kell eljárni.

Amennyiben valamely felmerülő kémkedési esetben egy ilyen hatóság vagy szerv, ill. ezek személyzetének támogatásával élnek, a honvéd „K” szervek biztossítsák mindig a maguk számára az irányítást.

Privát személyek csak olyan esetekben alkalmazhatók, ha az illető önként jelentkezik és egész egyénisége biztosítékot nyújt a kötelező titoktartás iránt.

Hatósági tényezők vagy magánszemélyek „K” szolgálatba való bevonása mindig csak a kitűzött cél eléréséhez szükséges mértékben történik és csak konkrét adatok szolgáltatására korlátozandók. Általános feladatokkal való megbízás mellőzendő.

Személyek megbízása esetén mindig figyelembe veendő az illető hatásköre, hivatali vagy társadalmi állása, de legfőképp a megbízhatóság.

A honvéd „K” szervek a közreműködő és támogató szervekkel való érintkezésben kötelesek a legnagyobb udvariasságot, szolgálatkészséget és figyelmet tanúsítani.

Önzésből eredő veszekedések és összetűzések csak károsak lehetnek a szolgálatra és ezért az ilyeneket kerülni kell. Az ilyen tekintetben vétkező katonai „K” szervezetet szigorúan felelősségre kell vonni.

Amennyiben valamelyik közreműködő vagy támogató szerv vagy tényező a katonai „K” szerv véleménye szerint elutasítólag vagy csak késlekedve, esetleg nem a felettes hatóság utasításai szerint járna el egy kérdése elintézésénél, továbbá ha nézeteltérés keletkeznék, a honvéd „K” szerv vitába bocsátkozás nélkül forduljon helyesbítésért vagy döntés végett a közvetlen felettes parancsnokhoz. Abban az esetben, ha a felmerült ügyet az illetékes katonai „K” szerv nem tudná közvetlenül a közreműködő vagy támogató „K” szervek felettes hatóságával elintézni, vagy ha elvi jelentőségű fontos dologról lenne szó, szolgálati úton a H.M.-hez kell fordulni.

A sikeres együttműködés egyik fő feltétele, hogy a honvéd „K” szervek ismerjék a működési területükön székelő közreműködő „K” szervek szervezetét és hatáskörét. Ezeknek a szerveknek vezetőivel, ill. a tekintetbejövő tényezőivel állandó összeköttetést kell tartani.

A honvéd „K” szerveknek ezenkívül meg kell ismerniök az összes rendeleteket és utasításokat, melyek a „K” szolgálatra vonatkoznak és amelyeket a közreműködő vagy támogató „K” szervek a saját hatóságaitól /előjáróiktól/ kapnak.

[Szerk. megj.: Vélelmezhetően innen hiányzik a 10. fejezet címe! „Adatok gyűjtése, hírek szolgáltatása és nyilvántartás.”]

Azokat az adatokat, amelyeket kémgyanús személyekről, kémekről, kémhálozatokról és idegen hírszerzési szervezetekről a saját bizalmi hálózat segítségével, továbbá a „K” ügynökök megfigyelései és nyomozó tevékenysége útján egyrészt bent az országban, másrészt a tekintetbejövő idegen államokban szereztek, továbbá más, a „K” szolgálattal összefüggő fontos adatokat és tárgyakat a katonai „K” szervek rendszeresen gyűjtsék össze és vezessenek róluk nyilvántartást. /Kémek központi nyilvántartása, büntető gyűjtemény/.

Az elkobzott adatokat és tárgyakat – mint bűnjeleket, amelyeket leleplezett kémeknél találtak /képmásokat, rajzokat, tervrajzokat, zsebkönyveket, pecsét lenyomatokat, pecséteteket, vegyszereket, stb./, továbbá fényképeket, ujjlenyomatokat, kémek levelezéseit, stb., stb., valamint a kémkedés igazolására alkalmas adatokat – időről időre, vagy szükség szerint azonnal be kell szolgáltatni a kémek központi nyilvántartásához /a büntető gyűjteményhez/.

A szabályszerű és jól vezetett nyilvántartás a honvéd „K” szervek nélkülözhetetlen segédkönyve az egyes kémkedési esetekben és egyben fontos alap a „K” szolgálat tökéletesítéséhez és céltudatos megszervezéséhez.

11. A kémkedési ügyek kezelési módja és eltitkolása.

A kémkedés ügyeket tartalmazó iratok, valamint a nyilvántartás és a jegyzőkönyvek, szóbeli vagy írásbeli parancsok, utasítások, rendeletek és intézkedések szoros kapcsolatban vannak a titkos „K” szolgálattal. Nem hivatott egyéneknek nem szabad azokhoz hozzájutni és azokról tudomást szerezni.

Kémkedésről szóló iratokban, nyilvántartásokba vagy jegyzőkönyvekbe a honvéd „K” szervek személyzete – kivéve a segédszemélyzetet /altisztek, „K” ügynökök, bizalmi egyének/ - továbbá a kémkedési büntető ügyekben hivatalosan tárgyaló személyek /honvéd bíróságok, a vád és a védelem képviselői/ csak a hivatalos tárgyaláshoz szükséges adatok megállapítása céljából nyerhetnek betekintést.

Egyéb hatóságok és szervek vagy azok személyzete a kémkedésről szóló egyes iratokba vagy nyilvántartásokba csak akkor tekinthetnek be, ha ezt megköveteli a hivatali ténykedésük, akkor is csak annak a vezető honvéd „K” szerv-

nek a hozzájárulásával, akinek őrzésében vannak az iratok. Szükség esetén, amennyiben a betekintés terjedelme tekintetében bizonytalanság támadna, a H.M. döntését kell kikérni.

Ami a kémkedési büntető iratok kezelési módját és az azokba való betekintést illeti, ezekre nézve a most fennálló törvényes rendelkezések irányadók.

A hivatali /szolgálati/ titok megsértése szigorúan büntetendő /l.: B. szakasz, ill. 1.sz. mell. C. szak/.

II. F e j e z e t

Kémkedést korlátozó elhárítási óvintézkedések és rendelkezések

12. Általános rendelkezések.

A „K” szolgálat egyik legfontosabb feladata, hogy megállapítsa mindazokat a körülményeket, amelyek a korlátlan kémkedést is lehetővé teszik, továbbá tegye azokat az óvintézkedéseket, amelyek a kémek ténykedését legalábbis megszüntíti és korlátozza a kémkedési büntettek elkövetését.

A kémkedést lehetővé tevő leggyakoribb esetek: honvéd személyek könnyelmű és meggondolatlan beszélgetései katonai viszonyokról nyilvános helyen; hivatalos helyiségeket, elhelyezési körleteket leíró táblázatok; bizalmas jellegű iratok felületes fogalmazása, azok címzése, kiadása, kezelési módja és megőrzése; nem hivatott egyénnel olyan ügyek közlése, amelyeket hivatali titokként kell kezelni; olyan épületek, helyiségek, irodák, szekrények, íróasztalok stb. felületes őrzése, amelyekben bizalmas jellegű dolgokat tartanak vagy őriznek.

A fent [sic!] felsorolt példák előfordulásának megakadályozására a honvéd „K” szervek vagy a saját hatáskörükben tegyenek megfelelő óvintézkedéseket, vagy tegyenek javaslatot ennek elrendelése iránt.

Gondoskodjanak továbbá annak ellenőrzéséről, hogy ezeket az óvintézkedéseket mindenütt betartják-e.

A fenti óvintézkedések ellen vétő személyeket meg kell büntetni.

A „K” szolgálat sikeres ténykedése érdekében foganosítandó óvintézkedések és rendelkezések a következők:

A./ Belföldön

Az államhatárok átlépésének ellenőrzése „K” szempontból; az állam területén tartózkodó idegenek, közöttük is főleg a gyanus személyek /katonatisztek, idegen államokból szököttek/ ellenőrzése, esetleg megfelelő figyelése, hadianyagok és katonai titkokat rejtő helyiségek, objektumok, gyárok, stb. ellenőrzése; az ilyen vállalatokba való fölvétel előtt a felveendő személyek gondos kiválogatása, valamint a már alkalmazott személyek időnkénti megfigyelése; a Magyarországon akkreditált külföldi képviseltek tagjai tevékenységének figyelése,

a hazafias szempontból nem megbízható polgárság, egyesületek, intézmények, társaságok és egyes személyek figyelése; azoknak az intézményeknek, berendezéseknek, stb. ellenőrzése, amelyek alkalmasak a kémkedés által szerzett hírszerzési anyag továbbítására vagy a kémek és kémhálózatok közötti összeköttetés fenntartására /mint a posta, távíró, távbeszélő, rádió, postagalambok és légi közlekedés/; a hazai és külföldi sajtó gondos figyelése; a „K” szolgálat megszervezése és arról előadások tartása honvéd alakulatoknál és mindazoknál a szerveknél, intézményeknél, stb., amelyek a honvéd „K” szervek támogatása szempontjából figyelembe jöhetnek.

A honvéd „K” szervek hivatottak arra, hogy belföldön biztonsági intézkedéseket és rendelkezéseket foganatosítsanak és irányítsák azok végrehajtását.

A biztonsági intézkedések egy részét a honvéd „K” szervek saját hatáskörükben foganatosítják.

A biztonsági intézkedések ama részét, amelyek különleges jellegük folytán a „K” szolgálat mellett más közigazgatási ágak érdekeit is szolgálják, az illetékes közigazgatási ágazatok honvéd „K” szerveivel egyetértésben hajtják végre. Ezekben az esetekben a honvéd „K” szerveknek feltétlenül meg kell őrizniök a nemzetvédelem érdekeit.

A zavartalan együttműködés érdekében az illetékes honvéd „K” szerveknek részletesen ismerniök kell más közigazgatási ágazatok szerveinek rendelkezéseit.

A honvéd „K” szervek különösen fontos kötelessége, hogy állandóan törődjenek azzal, hogy a működési területükön, különösen a határok mentén és némely honvéd helyőrségben bevezetett „K” óvintézkedések és rendelkezések végrehajtása célszerűen történjék.

B./ Külföldön:

A hazánkba kiküldött kémek felismerése, mielőtt átlépnék a határt. /„K” hírszerzésre – l.: a 19.- pontot/.

13. A határmenti érintkezés ellenőrzése.

Külön nemzetközi vagy országok közötti szerződések szabályozzák, hogy milyen feltételek alatt, hol és ki lépheti át az ország határait.

Ilyen megállapodások kötése alkalmával érvényesülnie kell a „K” szolgálat szempontjainak is.

Hogy a határmenti érintkezés úgy az országon belül, mint kifelé az országból csak az érvényes megállapodások /rendelkezések/ szerint történjék, ennek ellenőrzésére hivatottak a határmenti ellenőrző szervek /államrendőrség, vámőrség, pénzügyőrség/, amelyek hivatali ténykedésüket saját előírásaik szerint végzik.

A honvéd „K” szerveknek ismerniök kell a fentebb említett megállapodásokat, ill. rendelkezéseket.

A határmenti érintkezés ellenőrzését /személy- és áruszállítást/ „K” szempontból külön utasítások alapján a honvéd „K” szervek közösen végzik a határmenti ellenőrző szervekkel. Ezt az ellenőrzést feltűnés nélkül kell végezni oly módon, hogy az ne fékezze a szállítás sima folyamatát, sem a határt átlépő személyek figyelmét ne vonja magára és még a kellemetlenkedés látszata is ki legyen zárva.

A határmenti szállítás „K” szempontból való ellenőrzésénél a gyanús személyeken kívül külön figyelmet érdemelnek a határt jogosulatlanul átlépő személyek és a „határsértések”.

A határt jogosulatlanul átlépő egyén alatt olyan személy értendő, aki hazánk területére jön, tekintet nélkül az érvényes megállapodásokra /rendelkezésekre/.

„Határsértést” az az idegen állampolgár követ el, aki a határt, tekintet nélkül az érvényes megállapodásokra, erőszakkal vagy abból a célból lépte át, hogy a köz- vagy magánvagyonban, tárgyakban, az állam területén található berendezésekben kárt okozzon, vagy hogy magyar állampolgárokat személyes szabadságukban korlátozzon, üldözzön, vagy elhurcoljon.

A határt jogosulatlanul átlépő személyekkel szemben és határsértés esetén az illetékes hatóságok járjanak el az érvényes rendelkezések szerint. A honvéd „K” szervek csak olyan esetekben lépnek közbe, ha a határ jogosulatlan átlépésénél és ha határsértésnél olyan körülmények is felmerülnek, amelyekből kémkedési célokra, ill. szándéokra lehet következtetni. Az ilyen eseteket a határmenti ellenőrző szervek szokás szerint jelentik az érintett honvéd „K” szerveknek. Ez azonban nem oldja fel az utóbb nevezetteket ama kötelezettség alól, hogy minden tudomásukra adott esetben maguk is kivizsgálják, hogy nem forog-e fenn kémkedés gyanúja. Tapasztalat szerint a határ jogosulatlan átlépése gyakran, és a határsértés is nem egy esetben van kémkedési szándékkal összeköttetésben.

14. Óvintézkedések idegenekkel szemben

Minden idegennek az állam területén való tartózkodása belügyminiszteri rendeletben meghatározott feltételekhez kötött.

Idegenekkel szembeni óvintézkedések alatt a következőket értjük: minden olyan hivatalos intézkedést, mely rendeletből folyik és az idegenek ellenőrzésére irányul, akik az állam területén tartózkodnak.

Az idegenekkel szembeni óvintézkedések végrehajtó szervei a közigazgatási hatóságok /államrendőrség, főszogabírák [sic!] és a nekik fölrendelt hatóságok, valamint a csendőrség/.

A biztonsági intézkedések végrehajtása idegenekkel szemben a kémkedés megakadályozásának nagyon fontos követelménye. Ezért a honvéd „K” szervek mindig tartásuk szemelött [sic!], hogy az idegenekkel szembeni óvintézkedésekkel összefüggő minden rendelkezésnél érvényesüljön a „K” szempont.

A biztonsági szervekkel való szoros együttműködés mellett idegenekkel szemben a honvéd „K” szervek fektessenek súlyt főleg arra, hogy leleplezzék az

országba belopózott gyanús személyt és azt az országban való tartózkodása alatt megfelelően figyeljék.

Indokolt esetekben a honvéd „K” szervek kérhetik az illetékes szervektől a gyanús idegenek kiutasítását vagy eltávolítását, esetleg kérhetnek velük szemben szigorított ellenőrzési intézkedéseket /mint személyes jelentkezést, tartózkodási hely kijelölését, tartózkodás időtartamának megállapítását, stb./, mégpedig olyan esetekben, amikor a központi rendelkezésekben erről nem történik említés.

Ilyen intézkedések általában csak olyan idegenekkel szemben alkalmazandók, akiről feltételezhető, hogy hivatásuknál vagy foglalkozásuknál fogva valamelyik idegen állam hírszerzési szolgálatában állnak, vagy akiket már ismert körülmények folytán kémgyanúsoknak lehet tekinteni. Ilyenek pl.: idegen államok hadseregének tagjai, idegen államok katonaszökevényei hazánkban, házaló kereskedők, ügynökök, artisták, mutatóványosok, országunk területén gyakran tartózkodó személyek, rovat múltú vagy kétes existenciák, olyan idegen személyek, akik azokon a helyeken vannak alkalmazásban, vagy ott keresnek foglalkozást, ahol lehetőség van kémkedésre /gyárak, ipari vállalatok, katonai irodák, honvéd alakulatok, stb./, a kémkedéssel gyanúsítottak nyilvántartásába már bevett személyek, stb.

A fentemlített szigorított ellenőrzési intézkedéseket nem kell alkalmazni olyan esetekben, amikor célszerűbbnek látszik az idegen magatartásának nem feltűnő megfigyelése, vagy némely adat bizalmas úton való beszerzése.

Idegeneknek „K” szempontból való ellenőrzésével összefüggő ténykedésük során a honvéd „K” szervek a legnagyobb figyelemmel és óvatossággal járjanak el. Az ellenőrizendő idegennel – lehetőség szerint – személyesen ne érintkezzenek és kerüljenek el minden olyan kezdeményezést, amit meghurcolásnak lehetne tekinteni, ha csak az ügy érdekében ez nem feltétlenül szükséges.

Külön eljárás alá esnek az idegenekkel szembeni óvintézkedések szempontjából az idegen államok katonaszökevényei. Ezek elvileg és bizonyos korlátozások mellett meghagyandók az ország területén, hacsak külön nemzetközi vagy államok közötti szerződések másként nem rendelkeznek.

Idegen katonaszökevénynek azt az idegen személyt kell tekinteni, aki más állam fegyveres erejének valamely alakulatától a mi területünkre szökött, vagy behívó parancs átvétele után azzal a szándékkal lépi át a határt, hogy kibújjon a tényleges katonai szolgálat alól.

Annak megállapítására, hogy az államhatárt átlépő idegen személy katonaszökevénynek tekintendő-e, a honvéd „K” szerv illetékes, mégpedig előbb, mint ahogy az illető tartózkodási engedélyt kap az országban.

Amennyiben szükségesnek mutatkoznék idegenek valamely kategóriájával szemben szigorított ellenőrzési intézkedéseket foganatosítani, a honvéd „K” szervek tegyenek javaslatot ebben az irányban a honvédelmi minisztériumnak.

15. A posta, távíró, távbeszélő, rádióleadás és sajtó ellenőrzése.

A posta, távíró, távbeszélő és rádióleadás, valamint a honi sajtó ellenőrzését szükség esetén /kivételes időben/, törvényes felhatalmazás alapján egy m. kir. miniszter rendeli el. Az ellenőrzést egy erre külön alakított ellenőrző bizottság hajtja végre /cenzúra/.

A cenzúra kezdetéről és végéről a honvéd „K” szervezetet a honvédelmi minisztérium értesíti ki, amelyektől egyidejűleg megkapja a szükséges utasításokat az ellenőrző bizottságokkal való együttműködésre.

Levelek, táviratok és más postai küldemények elkobzását olyan időben, amikor nincs cenzúra, csak a bíróság rendelheti el.

Postai küldemények elkobzására és visszatartására a kat. büntető perrendtartás 227. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók. /L.: 1. sz. mell. D. pont/.

Ha ilyen intézkedésekre kémkedési esetekkel kapcsolatban van szükség, a honvéd „K” szervek forduljanak az illetékes államügyészhez.

A postaügyi szabályzat 135. § 3. pontja értelmében a honvéd „K” szervek jogosultak ama személyek postai küldeményeiről adatok közlését kérni, akik ellen kémkedés miatt büntető eljárást vagy vizsgálati eljárást vezettek be. Az adatok közlése a gyanúsított személy által feladott vagy az ő címére érkezett postai küldemények feladásának, érkezésének és kézbesítésének adataira korlátozódik.

Egyéb bizalmas jellegű intézkedéseket a központ rendel el. Rádió leadás normális körülmények között is csak a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium rendeletével megállapított feltételek mellett eszközölhető, melyeknek az a céljuk, hogy egyes személyek ne éljenek vissza a technika eme lehetőségével az állam biztonsága szempontjából nem kívánatos módon. A rádióleadást a rendeletben megállapított keretek között a kereskedelemügyi minisztérium alá tartozó postaigazgatóságok /postahivatalok/ ellenőrzik, valamint a honvéd „K” szervek és a közreműködő „K” szervek.

A fenti [sic!] biztonsági intézkedések ellenére is számolni kell azzal, hogy idegen államok hírszerző szervei rádiókat fognak használni, amelyek igen alkalmas eszközök kémkedés által szerzett hírszerzési anyag továbbítására, vagy kémek számára a határon át utasítások adására, különösen olyan időben, amikor az összeköttetés egyéb módjait korlátozták /határok elzárása/.

A honvéd „K” szervek egyik fontos ténykedése az, hogy a postahivatalokkal és a közreműködő „K” szervekkel egyetértésben, lehetőség szerint lehetetlenné tegyék rádióknak kémkedési célokra való kihasználását. Ezért mindent meg kell tenniük, hogy kémkedéssel gyanúsított egyének ne kapjanak engedélyt vevő-, de különösen leadó- rádiókészülékek használatára, és ott, ahol az engedélyt már kiadták, figyelmesen ellenőrizzék a készülékeket, hogy azokat ne használják kémkedési célokra. Tegyenek továbbá óvintézkedéseket az esetre, ha felmerül az a gyanú, hogy valahol titkos állomás működik.

Titkos állomások felderítése rendszerint csak megfelelő technikai berendezésekkel és szakértő segítségével lehetséges. Az erre szolgáló készülékeket szükség

esetén a központi „K” szerv bocsátja rendelkezésre, ha egyéb intézkedések /mint megfigyelés, házkutatás, stb./ nem vezetnének célra.

A sajtó ellenőrzése normális körülmények között azoknak a nyomtatványoknak fokozott figyelmére korlátozódik, amelyek különösen nemzeti szempontból és a haza védelme szempontjából gyanúsak.

Ha olyan hírek jelennének meg, amelyek a kémkedést elősegítő közleményeket tartalmaznak vagy kémkedési ügyekről nem kívánatos módon számolnak be, a honvéd „K” szervek állapítsák meg bizalmas módon, hogy honnan és mi módon kapta meg a cikk írója ezeket az adatokat és mi bírta őt rá azok közzétételére.

16. A légi szállítás és a postagalambok ellenőrzése.

A saját és idegen repülők „K” szempontból ellenőrizendők.

Idegen államok repülői az ország területe felett csak a fennálló nemzetközi vagy országok közötti szerződésekben foglalt keretek között mozoghatnak. A szerződések kötésénél a „K” szempontok is érvényre juttatandók.

A kémkedést tiltott sávok kijelölésével, kötelező útirányok megállapításával és a személyzet, valamint ennek megbízhatósága előzetes ellenőrzésével akadályozhatjuk meg. A légi szállítás megfigyelését „K” szempontból kell megszervezni.

A lég szállítás ellenőrzését állami és légi biztonság szempontjából a légügyi hivatal /Lüh/ szervein kívül a belügyminisztérium /Büm/ és a honvéd „K” szervek hajtják végre. Ezek a szervek olyan esetekben lépnek közbe, ha valamely repülő vagy annak utasa megszegi az érvényes szerződéseket.

A légi szállítás „K” szempontból való ellenőrzése vonatkozzék arra, hogy az állam területe felett repülő, ill. az állam területén leszálló vagy kényszerleszállást végző repülők vagy azok utasai nem kémkednek-e, ill. a repülők és utasaik – amennyiben erre külön engedélyük nincs – nem rendelkeznek-e kémkedési célokra szolgáló készülékekkel, tárgyakkal, stb. /rádió, fényképező gépek, stb./.

Meg kell állapítani, hogy az engedélyezett készülékekkel, tárgyakkal, vagy más módon nem követtek-e el olyan cselekményeket, amelyekből kémkedésre lehet következtetni /fényképmásolatok, megjelölt térképek, tervrajzok, rajzok/. Ebből a szempontból külön figyelmet érdemelnek idegen államok katonai repülői és annak személyzete.

Az ellenőrzés végrehajtása céljából a honvéd „K” szervek lépjenek szoros összeköttetésbe az ellenőrző szervekkel. Az esetleges kémkedés vagy ennek alapos gyanúja miatt szükséges intézkedésre /mint őrizetbevétel, repülők vagy némely utasok további útjának megakadályozása, valamely gyanús tárgy elkobzása, stb./ az ellenőrzéssel megbízott szerv saját iniciatívájából is javaslatot tesz a honvéd „K” szervnek.

Postagalambokkal való bánásmódra, azok üzembehelyezésére, behozatalára, kivitelére és berepülésére vonatkozólag külön törvényes rendelkezések intézkednek. E rendelkezéseknek célja, hogy a postagalambok kémkedési célokra való

felhasználása, vagy azokkal az államvédelem érdekei ellen való mesterkedés a lehető legkisebb mértékre korlátoztassék.

Az olyan személyek ellen, akik e rendelkezések ellen vétének, a rendőrhatóságok járnak el.

Tekintettel arra, hogy e rendelkezések be nem tartása legtöbbször kémkedési célokból történik, a honvéd „K” szervek vizsgáljanak ki „K” szempontból, bizalmasan minden olyan visszaélési esetet, amelyről tudomást szereznek.

A fent [sic!] említett törvényes rendelkezéseket, amennyiben azok a „K” szolgálatot érintik, valamint a postagalambok ismertető jegyeit a 3. sz. mell. tartalmazza.

17. Egyéb védelmi /biztonsági/ intézkedések.

A kémkedés megelőzése érdekében szükséges védelmi intézkedéseket tenni abban a tekintetben is, hogy:

a./ a kémeknek ne legyen bejárásuk az állam érdekeit szolgáló intézményekben, berendezésekbe, tárgyakhoz, készletekhez, raktárakba, gyárakba, ne jussanak hozzá katonai vagy állami titkos iratokhoz, szolgálati könyvekhez, találmányokhoz, tervekhez stb. mégpedig akár lemásolás, akár lefényképezés vagy eredetiben való megszerzés céljából;

b./ hogy hazafias szempontból megbízhatatlan állampolgárok, de különösen idegen állampolgárok ne legyenek olyan intézményeknél alkalmazásban, amelyek a haza katonai védelmével állnak összeköttetésben /honvéd alakulatok, irodák, hadianyaggyárak, vállalatok, raktárak, stb./;

c./ hogy lehetővé tegyék minden, főleg azonban idegen állampolgár – polgári iparvállalatokban, gyárakban, szállítási vállalatokban stb. alkalmazottak – megfelelő ellenőrzését, amennyiben azoknak államvédelmi szempontból jelentőségük van;

d./ hogy lehetetlenné tegyék idegen állampolgárok letelepedését vagy további tartózkodását az államvédelem szempontjából fontos helyeken vagy ezek közvetlen közelében /a határok mentén, erődök, hadianyaggyárak, állandó katonai gyakorlóterek, stb. közelében/;

e./ hogy a katonaság nagyobb gyakorlatainak körzetébe ne juthasson gyanús személyiség.

Amennyiben a felsorolt védelmi intézkedések tekintetében külön központi rendelkezésre volna szükség, a honvéd „K” szervek adjanak be a honvédelmi minisztériumhoz megfelelő javaslatot. A H.M. által, vagy vele egyetértésben valamely más minisztérium által kiadott eme rendelkezések végrehajtásánál a honvéd „K” szervek az illetékes hatóságokkal, szervezetekkel stb. egyetértésben járjanak el.

18. A „K” szolgálat szervezése és oktatása honvéd alakulatoknál. /Kémelhárítás az alakulatoknál/

A kémkedés elleni védekezés csak akkor lesz sikeres, ha annak fontosságát a honvédség minden egyes tagja átérzi.

A honvéd „K” szervek feladata, hogy a „K” szolgálatot a jelen előírás szellemében a körzetükben elhelyezett összes honvéd alakulatnál megszervezzék és a szolgálatot érzés hassa át.

Minden honvédparancsnokság, hivatal, intézet, stb. parancsnokának, ill. főnökének, stb. törődnie kell azzal, hogy az alárendeltjei betartsák a kémelhárításra vonatkozó rendelkezéseket.

Az elv az legyen, hogy

a./ a „K” szolgálat lényegéről és aztán a jelen előírás szellemében annak végrehajtásáról minden tiszt /hivatalnok/ részletes tájékoztatást, az altisztek és a legénység /és hasonlók/ pedig általános tájékoztatást szerezzenek;

b./ hogy minden alakulat parancsnokságánál, ezenkívül az alakulat parancsnokságának kötelékébe tartozó minden zászlóalj és osztag parancsnokságánál, valamint az önálló parancsnokságoknál, intézményeknél és hivataloknál, amelyek közvetlenül a vegyesdandárok parancsnoksága alá tartoznak, az alakulat, ill. intézmény tiszt „K” agendájával egy tiszt /hivatalnok/ bízassék meg és ezenkívül, hogy

c./ minden nagyobb honvéd helyőrségben, ahol nincs más honvéd „K” szerv, a helyőrség tiszt „K” agendájával a honvéd helyőrségi parancsnokság által kirendelt tiszt bízassék meg,

Ad a./ Az erre vonatkozó oktatás szabad előadások keretében előre elkészített terv szerint történik:

- a legénység részére – az alakulat „K” tisztjei által;
- tiszték részére – annak a honvéd „K” szervek egyik tisztje által, amelyet a „K” szolgálatnak az illető honvéd alakulatnál való megszervezésével megbíztak.

A „K” szolgálatnak tiszt és altiszt iskolákban, valamint haladó tanfolyamokon való oktatását – amennyiben ezeket a tanfolyamokat központilag irányítják - a H.M. külön rendelete írta elő. A vegyesdandárok területén rendezett tanfolyamokon az előadásokat a vegyesdandár parancsnoksága saját hatáskörben rendezi. A előadások tervezetét l.: a 4. sz. mell-ben.

Ad b/, c/: Az alakulatok /intézetek/ ill. helyőrségek tisztjei „K” agendájára a „K” szolgálatban már kiképzett tisztjeik jelölendők ki; ezek hiányában pedig olyan tisztjeik, akik – lehetőség szerint – megfelelnek a jelen utasítás 7. pontjának 1. bekezdésében foglalt feltételeknek.

A „K” szolgálatból folyó agendát a tisztjeik saját normális szolgálatuk mellett végzik. Ténykedésükre vonatkozólag az illetékes honvéd „K” szerv tájékoztassa és vezesse őket, akivel állandó kapcsolatot kell fenntartaniuk.

Az alakulat /intézet/, ill. helyőrség „K” tisztje „K” ügyekben szakelőadója annak a parancsnoknak /főnöknek/, akihez e szolgálat tekintetében beosztották.

Az alakulat /intézet/ „K” tisztjének hatásköre csak az illető alakulatra /intézetre/ és annak elhelyezési körletére terjed ki, a helyőrség „K” tisztjének hatásköre kiterjed az egész helyőrség körletére. A helyőrség „K” tisztjének azonban nem szabad az alakulat /intézet/ „K” tisztjének hatáskörébe beavatkozni.

A közös ügy érdekében azonban minden körülmények között kívánatos, hogy az egy helyőrségben működő „K” tisztjeik között meglegyen az összhang. Ennek megszervezésére a honvéd helyőrségi parancsnok hivatott.

Azokat a honvéd helyőrségeket, amelyekben külön helyőrségi „K” tisztnek kell működnie, a honvédelmi minisztérium jelöli ki.

Minden alakulatnál működő „K” tiszt kiválaszt magának minden századból 2-3 megbízható személyt a legénység köréből, akik őt a „K” szolgálatban támogatják. Erről a megbízásról csak a századparancsnoknak szabad tudnia.

A honvéd „K” szervek „K” ügyekben a területükön működő minden „K” tisztnek közvetlen utasításokat adhatnak az alakulat parancsnokán /főnökén/ keresztül. Ezek végrehajtása során a „K” tisztjeik a jelen utasítások szellemében járnak el és kötelesek az ügy folyásáról tájékoztatni felettes parancsnokukat /főnöküket/.

Ezenkívül a „K” tisztjeik az esetről-esetre kapott rendelkezéseken felül saját kezdeményezésükkel is gondoskodjanak arról, hogy a kémkedés megakadályozása érdekében működési körletükön belül megtegyék az összes szükséges és a helyi viszonyoknak megfelelő védelmi intézkedéseket; ezek az intézkedések szigorú betartása megfelelően ellenőrizendő. A tisztjeik és a legénység ugyanúgy tartásuk szemellett a kémekkel szembeni védekezés fontosságát és szükség esetén ebből a szempontból kapjanak megfelelő kioktatást.

A „K” tisztjeik ez irányban tehetnek javaslatokat felettes parancsnokuknak /főnöküknek/. Az egyes alakulatoknál /parancsnokságok, intézetek, stb./ fogantatandó védelmi intézkedésekről az 5. sz. mell. ad megfelelő utasításokat. Kémkedés, vagy kémkedés gyanújának felmerülése esetén a „K” tisztjeik forduljanak az illetékes honvéd „K” szervezethez.

19. A kémelhárító szolgálat offenzív ténykedése.

A kémkedés ellen egyik leghatékonyabb preventív fegyver az, ha a hozzánk kiküldött kémekről már a határokon túl, az idegen államok hírszerzési szerveinél,

tehát már a kezdet kezdetén megállapítjuk, hogy hol, mikor és milyen megbízással szándékoznak átlépni a határt.

Ezeknek az adatoknak a megállapítására az idegen államokba kiküldött hírszerző szervek hivatottak, vagy méginkább az idegen államok hírszerző szerveinek székhelyén állandóan tartózkodó vagy esetleg oda letelepedett megbízható ügynökök.

Ezeknek a bizalmi egyéneknek kiválogatásánál és kiküldésénél a honvéd „K” szervek a legnagyobb körültekintéssel járjanak el.

A megbízással kiküldött bizalmi egyének szakszerű irányítása, a velük való gyors és megbízható összeköttetés megteremtése, valamint a legszigorúbb titoktartás /eltitkolás/ a feltételei annak, hogy a kémkedést a fenntebbi [sic!] módszerrel már gyökerében megghiúsítsák. Ezzel a módszerrel a honvéd „K” szervek gyakran nagyon fáradtságos, sok időt igénylő és terhes munkától szabadulnak meg. Ezért ott, ahol ez a módszer nem ütközik különösebb nehézségekbe, szabályként alkalmazandók.

III. F e j e z e t

Eljárás kémkedési ügyekben.

A. Általános rendelkezések.

20. Honvéd „K” szervek és államügyészségek /bíróóságok/ együttműködése.

A fennálló törvényes rendelkezések szerint kémkedés büntette esetén mind a katonai, mind a polgári személyek a honvéd büntetőbíróóság hatásköre alá tartoznak. L.: 1. sz. mell. A. pont/. Ezért a kémkedés büntette miatt letartóztatott személyek a büntetőeljárás lefolytatása végett az illetékes államügyészhez kerülnek /honvéd, csendőr, vámőrségi vagy pénzügyőrségi/.

Tekintettel a kémkedési büntetőügyek különleges jellegére, valamint az ilyen büntettek sikeres büntetőjogi üldözéséből folyó különleges érdekekre, az említett összes büntető eljárásokat központosítani kell. Ezért minden illetékes parancsnok sürgős jelentést ad a területén felmerül kémkedési büntető ügyekről a legfelsőbb honvéd bíróságnak azért, hogy a büntető ügyet átadják a kémkedési ügyekben való eljárásra illetékes parancsnoknak.

A büntetőügyeknek a legfelsőbb bíróság által történő átadásáig, ill. a kémkedéssel gyanúsított személynek a kémkedési ügyekben illetékes parancsnok ügyészéhez való elővezetésig a vizsgálati /nyomozati/ eljárás lefolytatására és lehetőség szerint annak befejezésére az illetékes ügyész hivatott.

A honvéd „K” szervek a büntetőeljárás során, néha szükség szerint még a le-tartóztatás előtt, szorosan együttműködnek az államügyészségekkel /bíróságokkal/. Az ügyészségek, ill. honvéd bíróságok és honvéd „K” szervek fo-kozatos ténykedését, valamint e szervek együttműködését az eljárás kezdetétől annak befejezéséig szemléltetően felsorolják a 6 a./, b/ és c/ mell-ek.

B.A honvéd „K” szervek eljárási módja:

21. A tényállás megállapítása, bizonyítékok beszerzése.

Minthogy kémkedés bűntette csak abban az esetben állapítható meg, ha bi-zonyos cselekmény /tett vagy mulasztás/ kimeríti a fentemlített törvényes ren-delkezőkben /l.: 1.sz. mell. A. pont/ megállapított tényálladási elemeket, ezért a honvéd „K” szervek kémkedés gyanújának felmerülése esetén és a rendel-zésre álló eszközök alapján állapítsák meg:

- a./ a tényállást, azaz mindazokat a körülményeket, amelyek büntett tényállásá-nak fennforgása szempontjából fontosak,
- b./ szerezzék be és biztosítsák azokat a bizonyítékokat, amelyek a gyanúsított bűnössége mellett szólnak,
- c./ nyomozzák ki az esetlege bűntársakat /közreműködőket/.

A honvéd „K” szervek az a/ - c/ alatt foglalt föladatokat rendszerint csak na-gyon alapos és körültekintő, gyakran hosszabb ideig tartó m e g f i g y e l é s után oldhatják meg. A honvéd „K” szervek ezt a megfigyelést – lehetőség szerint - a saját szerveik útján hajtsák végre. Ha ezt különféle körülmények /elégtelen sze-mélyzet, a megfigyelt személy gyakori utazásai, a honvéd „K” szerv helyőrségétől való nagy távolság, stb./ miatt nem volna lehetséges, megkeresendő a bizton-sági szervek /csendőrség, rendőrség/, ill. a honvéd „K” szervek által beszervezett személyek alkalmazandók. Ilyen esetekben a honvéd „K” szervek maguknak tart-ják fenn az irányítást /l.: a 9.pontot/.

Minthogy a hosszú megfigyelés az ügy kárára lehetne, vagy ha az adott kö-rülmények úgy kívánják, előnyös, ha a honvéd „K” szervek vagy közvetlenül vagy szerveik, ill. bizalmi egyéneik segítségével érintkezésbe lépnek a kémkedéssel gyanúsított személlyel. Az érintkezés ekénti fölvétele /ú. n. provokáció/ azonban nem irányulhat büntett kezdeményezésére vagy kikényszerítésére, hanem kizá-rólag a bűnös leleplezésére, ill. a büntett kinyomozására /bizonyítékok szerzésé-re/ szolgálhat.

22. Kényszerítő eszközök alkalmazása.

A honvéd „K” szervek ténykedése az előző pontban előadott ténykedésekre korlátozódik. Kényszerítő eszközök közül személyekkel szemben

1./ a fogságot:

a./ a honvéd „K” szervek közül halaszthatatlan szükség esetén csak azok a szervek alkalmazhatják, akik a honvéd büntetőbíráskodáshoz tartoznak, amennyiben lehetséges olyan személyek közbenjárásával, akiknek hivatalos felhatalmazásuk van;

b./ tettenérés esetén azonban mindegyik honvéd „K” szerv vagy tényező.

2./ Egyéb kényszerítő eszközöket személyekkel szemben /mint személyi motozást, házkutatást, elkobzást/ csak a bíróságok alkalmazhatnak, ha azonban a kérsedelem veszéllyel fenyegetne, alkalmazhatja némely hivatalos hatalommal bíró személy /detektív/ és ezenkívül a honvéd parancsnokság.

Halaszthatatlan szükség esete akkor forog fenn, ha a kémkedéssel gyanúsított személy azonnali letartóztatása azért szükséges, mert egyébként annak elhalsztása veszélyezteti az állam biztonságát.

Tettenérés esete akkor forog fenn, ha valaki a bűnt /bűntársat, közreműködőt/ a büntett végrehajtásán rajtakapja, ha valaki, mint szemtanú vagy szemtanú által figyelmeztetett, a bűnt /bűntársat, közreműködőt/ a büntett végrehajtása után elfogja vagy követi.

Egyéb esetekben a honvéd „K” szerv a fenntebb felsorolt kényszerítő eszközök alkalmazása céljából forduljon a honvéd ügyészhez, ill. ha azt valami okból /pl. távollét/ nem lehet idejében elérni, a legközelebbi illetékes biztonsági hatóságához vagy szervhez /csendőrség, rendőrség/ L.: 9. pont/.

23. Fogságbevétel.

a/ Időpont:

Az elzárás időpontjának helyes és célszerű megválasztása olyan ténykedés, amely tájékozottságot, körütekintést és gyakorlottságot kíván a honvéd „K” szervektől.

Az elzárást a belpolitikai és külpolitikai viszonyok mérlegelése után általában akkor lehet foganatosítani, ha a honvéd „K” szerv megoldotta a 21. pontban leírt feladatokat.

Az időelőtti, csak egyszerű gyanúsításra alapozott – tehát alapos kivizsgálást nélkülöző – elzárás rendszerint az elzárt személy szabadonbocsátásához vezet, ami többet árthat, mint használhat és ezért ezt a módszert egyáltalán nem szabad alkalmazni. Ezzel szemben a hosszú megfigyelés szintén az ügy kárára lehet, mivel különösen kisebb helyeken aligha lehet a megfigyelést úgy végrehajtani, hogy az fel ne keltené a gyanúsított figyelmét.

b/ Vélemény kérése az ügyésztől:

Annak megállapítása végett, hogy főnforognak-e a büntető eljárás sikeres eredményéhez megkívánt feltételek, nevezetesen, hogy a bűnössége beigazolására elégséges adat áll-e rendelkezésre és hogy ennek folytán elérkezett-e a le tartóztatás időpontja, célszerű, hogy a honvéd „K” szerv ez irányban kikérje az illetékes ügyész hozzájárulását.

Az ügyész véleményét ki kell kérni lehetőség szerint olyan kémkedési esetekben is, amelyekben kilátás van esetleges tettenérésre, vagy halaszthatatlan szükség esetében is

A vélemény-adó ügyész az ügy állásáról részletesen tájékozandó.

c/ Polgári hatóságok általi elzárás esete:

A polgári biztonsági hatóságok /szervek/ az általuk kémkedés gyanúja miatt elzárt személyeket, vagy az esetleg egyéb okból elzárt olyan személyeket, akiket kémkedéssel is lehet gyanúsítani, további eljárás céljából átszállítják a területileg illetékes vegyesdandár parancsnokságának ügyészéhez.

Mihelyt a honvéd „K” szervek ilyen elzárásról tudomást szereznek, azonnal lépjenek összeköttetésbe az elzárást foganatosító hatósággal /szervvel/, hogy az ügy szakszerű irányításánál befolyásukat érvényesíthessék.

Amennyiben valamelyik polgári hatóság /szerv/ nem a honvéd „K” szervek intézkedésének szellemében jár el, vagy ha a gyanúsított személyének az illetéke parancsnokság ügyészéhez való átszállítását felhívás ellenére elmulasztaná /elhanyagolná/, a „K” szerv haladéktalanul jelentse az esetet az illetékes ügyésznek, hogy megtehessek a szükséges intézkedéseket.

d/ Kivételes esetek:

A nemzeti biztonság érdekei esetleg megkövetelhetik, hogy a honvéd „K” szervek illetékes helyen kérjék az elzárást olyan esetekben is, amikor arra nincsenek meg a fentebb [sic!] felsorolt feltételek, de a gyanúsított személyeket egyedül elzárással lehet az állam érdekei szempontjából káros esetleges ténykedéstől visszatartani.

Ilyen eset különösen akkor állhat elő, amikor katonailag kritikus időben arról van szó, hogy az ellenséges hírszerzést gyorsan és könnyen megbénítsák, a hálózatába rést üssenek, ott pánikot idézzenek elő, vagy ha ezt a reciprocitás megkívánja.

Ilyen esetekben célravezető a kémkedéssel gyanúsítottak névsorában vezetett személyek tömeges elzárása, vagy olyan idegen állampolgárok elzárása, akik magas társadalmi állást foglalnak el, az ország területén tartózkodnak, és akikkel szemben ilyen kényszerítő intézkedések alkalmazása kívánatos valamely fentebb felsorolt cél elérése érdekében.

Az utóbb felsoroltakat a honvéd „K” szervek vegyék ki a közigazgatási hatóságoknál a nálunk tartózkodó idegenekről vezetett nyilvántartásból és foglalják ők nyilvántartásba.

Ilyen kivételes elzárást kizárólag a H. M. utasítására lehet foganatosítani, vagy a H. M. előzetesen – rövid úton – kikért hozzájárulásával.

e/ Végrehajtás és jelentés:

A honvéd „K” szervek valamelyik tagja által javasolt és az illetékes hatóság által foganatosított elzárásnál – lehetőség szerint – legyen jelen a honvéd „K” szervek az a tagja /polgári ruhában/, aki az ügyben a nyomozást vezette /tényállás megállapítása, bizonyítékok beszerzése, stb/.

Ez a honvéd „K” szerv érvényesítse a maga szakszerű befolyását különösen a letartóztatás utáni eljárásban /mint a fogoly elkülönítése, személyi motozás, kihallgatás, a nála talált tárgyak értékelése, „K” szempontból szükséges titoktartás, stb/. A letartóztatás végrehajtásánál inkább maradjon a háttérben.

Minden kémkedés miatti elzárást a honvéd központi „K” szerv vegyen nyilvántartásba. Ezért minden honvéd „K” szerv jelenti az általa vagy erre feljogosított hatóság által foganatosított letartóztatást 6 órán belül táviratilag /hughes géptávíróon/ a központi honvéd „K” szervek /H. M./. Ez a jelentés tartalmazza a letartóztatott nevén, állásán, foglalkozásán és a letartóztatás időpontjának és helyének megjelölésén kívül – a cselekmény rövid leírását.

24. Egyéb kényszerítő intézkedések.

A személyi motozás, házkutatás, az ügyre vonatkozó dolgoknak és egyéb bizonyítási anyagnak megszerzés és biztosítás céljából a tett helyén és a letartóztatással egyidejűleg történő elkobzása gyakran elengedhetetlen követelmény /L.: a 22. pontot/.

a/ Személyi motozás:

A személyi motozás célja: a gyanúsított személynél esetleg található és a büntett szempontjából mint bizonyítékok fontossággal bíró tárgyak felkutatása. Ez a legnagyobb körültekintéssel és alaposággal foganatosítandó.

b/ Házkutatás:

A házkutatás /lakás, egyéb helyiségek és elkerített helyek/ célja szintén olyan tárgyak felkutatása, amelyek a büntető eljárásra való tekintettel fontos eszközök a bűnösség beigazolására. Házkutatásnál nagy hangsúly fektetendő arra, hogy az meglepetésszerűen és alaposan történjék.

c/ Elkobzás:

Ha a büntett szempontjából fontos tárgyakat nem bocsátják önként a hatóság rendelkezésére, azokat el kell kobozni.

Az a/ -c/. pontokban felsorolt kényszerítő intézkedésekre vonatkozó rendelkezéseket a kat. bünt. perrendtartás 226 – 230 bekezdései tartalmazzák /L.:az 1. sz. mell. D. pontját/.

25. A kihallgatás.

A kémkedéssel gyanúsított, letartóztatott egyén a honvéd „K” szerv által alaposan kihallgatandó. A kihallgatás célja: egyrészt, hogy kiderüljön a gyanúsított személy azonossága, vagy hogy a bűnösség megállapításához vagy esetleg még további nyomozáshoz vagy leleplezéshez /büntársat, tettetársat/ még szükséges és ezekhez alapot szolgáltató adatok napvilágra kerüljenek, másrészt, hogy betekintést nyerjenek az idegen hírszolgálat szervezetébe.

A letartóztatott személy által előadott adatok ellenőrizendők vagy felülvizsgálendók. Az előadott adatok felülvizsgálása érdekében gyakran nagyon célszerű betekinteni a kémkedéssel gyanúsított személyekről vezetett központi nyilvántartásba, az országos büntető nyilvántartó hivatal adataiba /daktiloszkópia/ és a gyanúsított bejelentő lapjába, ismételten és alaposan átvizsgálni a személyi motozás vagy házkutatás alkalmával talált tárgyakat, esetleg tanúkat kihallgatni.

A honvéd „K” szerv jegyzőkönyvet vesz fel a kihallgatásról /a gyanúsítottóról és a tanúkeről/.

Szakszerűen feltett kérdések értékes adatokat szolgálhatnak a büntett felderítésére vagy esetleges további nyomozáshoz. Az ilyen adatokról célszerű jegyzeteket készíteni esetleges felhasználás céljából.

A gyanúsított kihallgatásánál általában szem előtt tartandók a kat. bünt. perrendtartás IX. fejezetében foglalt rendelkezések /l.: 1. sz. mell. E. pont/.

26. Átadás.

a/ Időpont:

Kémkedés miatt letartóztatott személyeket személyi motozás és kihallgatás után 48 órán belül át kell adni az illetékes hatóságnak, éspedig:

I.Honvéd, csendőr, vámőr, folyamőr személyeket az illetékes parancsnokság ügyészéhez, polgári személyeket a területileg illetékes vegyesdandár parancsnokság ügyészéhez.

II.Az olyan polgári személyeket, akiket nem kémkedés miatt tartóztattak le, hanem más bűnessel gyanúsítanak, az illetékes polgári bíróságnak, ill. államügyészségnek kell átadni.

b/ Kísérő irat és bűnjel:

A kémkedés gyanúja miatt letartóztatott személyeket kísérő irattal kell átadni. Ebben kimerítően fel kell sorolni azokat az indokokat, amelyek a letartóztatásra alapot szolgáltatottak, továbbá mindazokat a körülményeket, amelyek a gyanúsított bűnösségére vonatkozólag a megfigyelés, vizsgálati eljárás, kihallgatás,

személyi motozás és házkutatás folyamán felmerültek. Az ügyben érdekelt honvéd „K” szerv egyidejűleg szakvéleményt ad arról, hogy mely körülményekre alapítja a kémkedés büntetének fennforgását. Az átíráshoz csatolandók a kihallgatás során felvett jegyzőkönyvek.

A bűnjeleket, valamint azokat a tárgyakat is, amelyek nem függenek ugyan össze a büntetssel, de a gyanúsított tulajdonát képezik és főleg azokat megőrzés céljából vették fel, nevezetesen pénzt, stb., a gyanúsított átadásakor átadandók annak a hatóságnak, aki a gyanúsítottat további eljárás végett átvette.

27. Az átadás utáni eljárás.

Azzal, hogy a gyanúsított személyt az illetékes ügyésznek átadták, a honvéd „K” szervek munkája még nem ért véget. További nyomozás tárgyává kell tenni azoknak a körülményeknek felderítését, amelyek a kémkedéssel kapcsolatban felmerültek, továbbá a letartóztatott személy esetleges kapcsolatainak felderítését /büntársak, tettestársak/, valamint azoknak a hírszerző szerveknek a kém-szervezetét és módszereit felderíteni, akik a gyanúsított személyt kiküldték. Amennyiben további nyomozás mutatkozik szükségesnek, a honvéd „K” szervek folytassák le azt már saját kezdeményezésükkel is, az eljárást vezető ügyész kívánságára pedig minden körülmények között. Gyakran célra vezet az is, ha már a vizsgálati fogság idején figyelmesen követik a gyanúsított /terhelt/ személy magatartását. Ezért a honvéd „K” szervek lépjenek érintkezésbe az illetékes honvéd börtön személyzetével /felügyelő hivatalnokával/.

A honvéd „K” szervek bocsássák az eljárásvezető ügyész rendelkezésére az átadás után beérkezett /szerzett/ mindazokat az adatokat, amelyek a letartóztatott /vizsgálati fogságban lévő/ személy büntethetősége /bűnössége/ vagy bűntelensége szempontjából fontosak – lehetőség szerint minél előbb.

C.Egyéb szervek eljárási módja.

28. Honvéd személyek és parancsnokságok.

A honvédség minden tagja köteles haladéktalanul jelenteni azt a kémkedési esetet, amellyről tudomást szerez, vagy amelyet személyesen felfedez, vagy meggyőződése szerint úgy véli, hogy kémkedési esetről van szó.

a/ Ha a kémkedési eset katonai csapattestnél merül fel vagy azt érinti – az alakulat „K” tisztjén kívül a felettes parancsnokának;

b/ egyéb esetekben az alakulat /intézet/ „K” tisztjének, a helyőrségi vagy helyben található más honvéd „K” szervnek. Ha ilyenek helyben nincsenek, úgy a legközelebbi biztonsági szervnek /csendőrnék, rendőrnék/.

A feljelentést tegye meg anélkül, hogy ő maga eljárna a gyanúsítottal szemben; az említetteken kívül az esetről senkit ne értesítsen és senki előtt ne tegyen arról említést.

Tettenérés esetén /l.: 22. pont/ a honvédség minden tagjának letartóztatási joga van. Ha arra lehetőség van, nem a honvédség állományába tartozó egyén letartóztatásánál kérje valamely közelben lévő biztonsági szerv segítségét.

Eközben gondoskodni kell a felfedezett tárgyi bizonyítékok biztonságos elhelyezéséről, vagy az esetet bizonyító tanúk személyazonosságának megállapításáról.

Honvéd személyek letartóztatására a szolgálati szabályzatnak a letartóztatásról szóló rendelkezései az irányadók.

A honvéd parancsnokságok /hatóságok/ minden tudomásukra jutott kémkedési esetet azonnal közöljenek az illetékes honvéd „K” szervvel további eljárás céljából, ha csak nem szükséges a gyanúsított személy letartóztatása tettenérés vagy halaszthatatlan szükség miatt.

Kémkedés miatti letartóztatás foganatosításáról a honvéd parancsnokság, ill. személy haladéktalanul értesítse az illetékes honvéd „K” szervet, valamint a saját „K” tisztet is. Az illetékes honvéd „K” szerv intézkedéséig a „K” tiszt jelent utasítás III. fejezetében foglaltak szellemében jár el /személyi motozás, házkutatás, bizonyítékok szerzése és biztosítása, tanúk személyazonosságának megállapítása, kihallgatások, stb./

Ha olyan kémkedési eset merül fel, amelyről már valamelyik honvéd „K” szerv tud és letartóztatást még nem foganatosítottak, a honvéd parancsnokságok /az alakulat, helyőrség „K” tisztjei/ gondoskodnak arról, hogy a gyanúsított személyt az illetékes honvéd „K” szerv intézkedéséig figyelmesen kövessék, annélkül [sic!] hogy erről akár a gyanúsított személy, akár avatatlan valaki tudomást szerezzen. A megfigyelést a biztonsági hatóságok is eszközölhetik /csendőrség, rendőrség/.

Egyéb ügyekben a hivatott honvéd „K” szerv utasításai és instrukciói szerint kell eljárni.

29. Közreműködő és támogató „K” szervek.

Kémkedési esetekben a „K” szolgálat végrehajtásába közreműködő szervek az illetékes kormánytényezők által kibocsátott rendeletek szerint járnak el. /L.: A, B, C, stb. pótlások/.

Ezeknek a szerveknek felmerülő kémkedési esetekben a honvéd „K” szervekkel az együttműködését azok az utasítások tartalmazzák.

A honvéd „K” szerveket támogatni hivatott egyéb szervek és személyek /l.: C.3. pont/ ténykedésük során kémkedési esetekben ugyanolyan magatartást kötelesek tanúsítani, mint a honvéd személyek /l.: 28. p./.

A honvéd „K” szervek ez irányban informálják a támogató „K” szerveket a területi szervezés alkalmával.

D.Eljárás távollévő személyek esetében.

30. Elfogatási parancs kiadás és ezzel kapcsolatos intézkedések.

Olyan távollévő és ismeretlen helyen tartózkodó személyek ellen, akiknek bűnösségét a rendelkezésre álló adatok bizonyítják, „elfogatási parancsot” kell kiadni rajtaütés és letartóztatás foganatosítása céljából.

A törvényes rendelkezések értelmében elfogatási parancs kiadására csak az illetékes parancsnokok és honvéd bíróságok jogosultak.

Mihelyt a honvéd „K” szervek birtokában megvannak az elfogatási parancs kiadásának feltételei, tegyenek javaslatot az illetékes honvéd ügyésznél annak kiadására és egyben küldjék be a rendelkezésre álló adatokat /bizonyítékokat/ és szakvéleményüket.

Szükség esetén addig az ideig is, amíg valaki ellen elfogatási parancsot adnak ki, a honvéd „K” szervek jogosultak az illetékes biztonsági szerveknél kérni az illető letartóztatását; egyben átadják neki az eljáráshoz szükséges adatokat.

Egyidejűleg hasonló kérelemmel fordulhatnak az összes határmenti szervekhez, amelyek hivatottak a letartóztatandó személy külföldre távozását megakadályozni.

31. Megfigyelés elrendelése.

Az ország területén kívül, vagy azon belül ismeretlen helyen tartózkodó olyan személyekkel szemben, akik ellen kémkedés alapos gyanúja forog fenn, de a szükséges bizonyítékok elégtelensége miatt még nem lehet őket letartóztatni, megfigyelést kell elrendelni abból a célból, hogy az ország területén való felfedezésük esetén figyelmesen követni lehessen őket.

A megfigyelést az egyes honvéd „K” szerv működési területén saját hatáskörben rendeli el. Azokkal a személyekkel szemben, akiknek megfigyelését már elrendelték, rajtaérés esetén a 21. pontban foglaltak szerint kell eljárni /bizonyítékok beszerzése/.

32. A letartóztatandó vagy megfigyelendő személyek adatainak közlése.

Az olyan személyek adatait /lehetőség szerint a személy pontos leírását, esetleg fényképét és más személyi adatait/, akik ellen elfogatási parancsot adtak ki vagy akiknek a megfigyelését elrendelték, meg kell küldeni az összes honvéd „K” szerveknek, biztonsági hatóságoknak /csendőrségnek, rendőrségnek/, továbbá a határmenti szerveknek /vám- és folyamőrség/ és a külföldi képviseleti hatóságoknak körözvény formájában.

Részletesen közölni kell az adatokban idők során beállt változásokat is /kiegészítések, javítások, stb./.

Második fejezet: A kémelhárítás módszerei

/Szerk. megj.: a fejezet nem kerül közlésre/

Melléletek

/Szerk. megj.: a Melléletek nem kerülnek közlésre/